

SLOVENEK

za Cene inšeratom: am

Enostopna petina vrsta mal
oglas: po Din. 1-50 in Din. 8-
veliki oglas nad 40 mm vi-
šine po Din. 2 50, postava tla
po Din. 4-.

Pri večjem naročilu popust

Izba za vank dan izvzemli
ponedeljka in dneva po praz-
nika ob 5. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Naročnina
za državo SHS:
do preklica:
a) po pošti mesečno Din 14
b) dostavljeno na dom
mesečno 12
za inozemstvo:
mesečno Din 23
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji Din 20
v inozemstvu 40

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rekopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50 upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase.
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praška in dunaj. 24.797.

Ponižani ...

V svojem govoru na letošnji svetosavski proslavi ljubljanskega vseučilišča je omenil rektor ljubljanskega vseučilišča med drugim tudi epizodo, ki se je dogodila, ko so šli najuglednejši Slovenci prositi na Dunaj, naj bi vlada Slovincem dovolila slovensko vseučilišče. Opravili pa niso nič, je nadaljeval rektor, ampak vrnili so se ponižani ...

Takih poniževanj nam je bil Dunaj mišostno naklonil še lepo število. Kakšen plod so ta večna poniževanja rodila ne samo v srcih Slovencev, ampak v srcih vseh avstrijskih Slovanov, je pokazala nedavna zgodovina: Razpad Avstrije.

Ko se je med vojnimi in povojnimi bolečinami porajala nova jugoslovanska država, je trdno verovalo vse slovensko, hrvaško in srbsko ljudstvo, da ga čakajo boljši časi in z nepopisnim navdušenjem je vse pozdravljalo svoje osvobodjenje izpod težkega tujega jarma. Bratje si bomo, ljubili se bomo in v bratski slogi si bomo zgradili skupen dom in skupno srečo in zadovoljnost. Ta želja je govorila iz naših src in naša usta so bila polna radosti prekipeljavajočih besed.

Toda ni še minilo pet let našega skupnega življenja pod enim državnim krovom in že se zopet pojavlja v naših srcih čut ponižanja in zapostavljanja.

Bilo je rečeno, da smo Slovenci državni narod in kot tak sodočujoči činitelji v državnem vodstvu in gospodarstvu. Naš jezik da je državni jezik, naše želje, zahteve in potrebe da so ob enem tudi državne zahteve. Nič več da se nam ne bo treba ozirati na tujo voljo, ampak veljavna in meročljiva, celo odločilna da bo tudi naša volja. Se to so nam rekli in mi smo zaupali in verjeli.

Spočetka je res kazalo, da bodo postale obljube živa resnica. Ustanovljeno je bilo vseučilišče, uprava je prešla v domače roke, v vlado so bili pozvani naši ljudje. Začetek je obetal mnogo in če bi se bilo srečno začelo delo nadaljevalo, bi bila danes država in njeno prebivalstvo vse drugje kot so danes.

Takrat pa je prevzel bratska srca napuh zmagovalca. Počasi, polagoma, skoro neopazno in neopazno se je začel širiti ta strup in se zalezal globoko v dušo onih, katerim smo z ljubeznijo dali vse, kar smo imeli. Lepe besede o bratski slogi in medsebojni ljubavi so utihnile in zamirale kakor cvetje v jeseni, njim pa so sledila dejanja, trpka in bridka, ker jih ni narekovala ljubezen, ampak čut samozvestne oblastnosti in iz zmagovitega gospodstva izviraajoče preziranje vsega, kar je in kar je bilo naše.

Začelo se je na finančnem polju. Prohla zamenjava «jedan prema četiri» je razburila vse pridobitne kroge od velebank do zadnje vasi. «V čem vam je interesu?» — to se vpraševali ljudje. «V bratskem» — se je glasil odgovor. Mi smo verjeli in rekli: če je tako, naj bo. Toda ton, ki je zvenel iz odgovora, ni bil več bratski. Tu se je pokazalo prvokrat strupeno želo zmagovalnosti.

To želo se je zabodlo kmalu potem v naše kulturne ustanove. Vseučilišče je najhujši ponos vsakega zavednega naroda, ker ravno od tod črpa narod svoje največje dobrine. A kar naenkrat je bilo rečeno, da čema parek. Zakaj ne? Kako to? Zakaj ne? Tako se je vpraševal svet, pa ni našel odgovora. To se pravi, našel ga je, ampak da že ni bil več bratski!

Potem je pa začelo kar lomiti. V šolo srbski jezik, v javne urade cirilica, na pošto dvojezični napisi, na tiskovinah je slovenski jezik izživel, vojak daleč proč iz domovine, domače slovensko uradništvo na cesti, upokojenci in invalidi na cesti, zato pa vedno višji davek in takse, kuluk, cela vrsta novih monopolov, carine, devizne odredbe, omejitve kreditov — to je kar grmeč in se vsipalo na nas kot toča. Poslanci in se vsipalo na nas kot toča. Poslanci so ugovarjali, se branili, prosili in intercedirali, grozili, pa vse zastoj; «Vi ste premaganci» — tako nam je donel v ušesa porogljiv klic iz zmagovalčevih ust — vam ni prav, idite!

Svojo krono pa si je zmagovalski duh poslal samolastno na glavo z vidovdan-ko ustavo.

Takrat se je zavedlo vse ljudstvo, pri čem je. Zastokalo je in zavpilo, kajti pretrgala se je ona vez, ki ga je vezala z najlepšimi upi na njegovo bodočnost v novi državi. Pretrgala se je vez bratstva in sloge, namesto bratstva pa je stopil — hladen račun.

Ljudem so padle luskine raz oči in pričeli so zahtevati svoje. Nič več ni govora o bratstvu in o plemeniti požrtvovalnosti za skupnost, nič več ni govora o onih lepih nadah, v katerih smo se gibal dolga leta in o sanjah iz nedavne dobe, vsega tega ni več! To vse je zatrl v strl zmagovalni duh, namesto vzajemne ljubezni in bratskega sodelovanja pa je stopil hladen račun in brezobziren boj za pravico. Ne sli-

šimo več besed: kar je moje, to je tvoje — mi slišimo le še: kolikor in kakor ti meni, tako jaz tebi! Ti meni moje, jaz tebi tvoje!

Se je čas za ozdravljenje, toda predpogoj ozdravljenja je, da izgine zmagovalni duh in iz njega izviraajoče ošabno preziranje vsega, kar je naše. Slovenci se zavedamo, da imamo nekaj, kar smo si v stoletnih bojih priborili in si ohranili, mi imamo nekaj, kar je z nami rojeno in kar z nami raste, in tega ne damo. Ne moremo, če nečemo nehati biti, kar smo. Če hočemo zmagovalci to upoštevati, bo dobro za obe strani, ako pa ne, se zmagovalni duh ne bo nad nami maščeval, ampak nad onimi, ki so njegovi sužnji.

Skrivnostno reševanje reškega vprašanja.

Belgrad, 10. (Izv.) Kakor znano, je jugoslovansko-italijanska periteta komisija v Rimu 31. avgusta svoje delovanje zaključila, ne da bi se bil med našimi in italijanskimi delegati dosegel kakšen sporazum. Italija sili na to, da se naj reško vprašanje do 15. t. m. definitivno reši, dočim je naša vlada po svojem časopisju razglasila, da se hoče zateči k arbitraži švicarskega predsednika. Kakšno je stališče italijanske vlade, še točno ni znano, ker tudi naša vlada o celem vprašanju ni objavila doslej niti ene avtentične informacije. Baje nam Italija Baroš priznava, zahteva pa enoten konsorcij tako za Reko kakor za Baroš in hoče, da se Jugoslavija obveže, da bo šel reden izvoz in uvoz edine skozi reško pristanišče, dočim bi se baroška luka ne smela izgraditi in bi bila omejena na mali trgovinski promet kakor doslej.

Ob priliki bivanja ministrskega predsednika Pašića v Parizu se je francoska vlada z vso silo lotila posredovanja med Italijo in Jugoslavijo. Poincaré je tozadevno veliko konferiral s Pašićem, obenem

pa je Pašić dobil zagotovilo, da Francija izplača Jugoslaviji posojilo 300 milijonov frankov, ki ga francoski parlament še dozdaj ni odobril. Obenem je Pašić imel konferenco s svojim starim znancom, italijanskim poslanikom v Parizu, baronom Avezana. Razgovarjala sta se v izredno prijaznem tonu nad eno uro. Kako sta se dogovorila, ni znano, francoski diplomatični krogi pa trdijo, da je rezultat razgovora ugoden, ter trdno pričakujejo, da se reško vprašanje reši na miren način.

Odločilnih korakov ni pričakovati, preden Pašić ne pride v Belgrad. Pašić je odpotoval iz Pariza 8. t. m. Obenem s njim je odpotoval v Belgrad maršal Franchet d'Esperay, ki se bo v Bitolju udeležil odkritja spomenika padlim francoskim vojakom. Maršal pa ima tudi važno vojaško politično misijo.

Zelo verjetno je, da se reško vprašanje reši v prilog Italije, ki je vsled svoje diplomatske zmage v sporu z Grčijo še bolj samozavestna nego je bila in uživa podporo Francije.

Dr. Korošec v Belgradu.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Dr. Korošec, ki se tukaj mudi radi vprašanja redukcije invalidov, uradnikov in častnikov, se je danes dopolne razgovarjal s člani Jug. muslimanske organizacije. To je vzbudilo posebno pozornost, ker dr. Korošec proti vsakemu pričakovanju tukajšnjih političnih krogov ni imel nobenih razgovorov z vodilnimi vladnimi krogi. Iz Belgrada potuje dr. Korošec v Zagreb na razgovore s hrvatskimi strankami.

Zagreb, 10. sept. (Izv.) Potovanju dr. Korošca v Belgrad pridajajo tukajšnji listi razne komentarje. Nekateri pišejo, da bo dr. Korošec prevzel vodstvo federalističnega bloka in da bo v odsotnosti Stjepana Radića vodil notranje politiko bloka. S tem v zvezi se trdi, da bo kmalu prišlo do razpleta notranje krize in to na intervencijo krone. Krona želi, da se hrvatsko-srbski spor reši za vsako ceno.

Notranje- in zunanjepolitični položaj.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Po parlamentarnih počitnicah so danes posamezni klubovi prostori nekoliko oživel, ker so prišli člani finančnega odbora. V parlamentarnih krogih se je razpravljalo o notranjem in zunanjem političnem položaju. Kar se tiče notranjepolitičnega položaja, je gotovo, da radikalna vlada nima tiste trdne večine, ki jo je imela doslej. Vendar pa je še prekmalu, da bi se govorilo o nekaki radikalni manjšini, ker je gotovo, da Nemci ne bodo zapustili radikalcev radi gotovih koncesij. Enako je z džemijetom. Džemijet je sklenil, da bo šel v opozicijo. To je pa malo verjetno, ker je gotovo, da bi se v tem slučaju položaj Turkov v Južni Srbiji še poslabšal.

Glede zunanje politike se je največ razpravljalo o reškem vprašanju. V opozicijskih krogih se za prvo sejo narodne skupščine, ki bo 20. septembra, pripravljajo obširne interpelacije. Trdi se, da je naša diplomacija doživela v tem vprašanju popoln neuspeh, ki je posledica prejšnjih nesuščani naše vlade v pogajanjih z Italijo.

Kar se tiče reškega vprašanja, se potrjuje vest, da je vlada preko našega poslanika v Rimu Antonijevega poslala italijanski vladi poročilo, naj se Italijani izjavijo o reškem vprašanju. Na to doslej še ni nobenega odgovora.

Vesti časopisja, da bo Francija posredovala v našo korist, se ne morejo vzeti za resne z ozirom na dosedanje stališče francoske vlade v krfskem in tudi reškem vprašanju. V obeh vprašanjih je kazala Francija tendenco, ki ni nam v korist. Prihod maršala Francheta d'Esperay v Belgrad je samo nekako maskiranje tega francoskega stališča. V vojaških krogih se na prihod maršala polaga velika važnost. Vsekakor je gotovo, da maršal ni prišel v Srbijo samo radi bitoljskih svečanosti.

Seja finančnega odbora.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Danes dopoldne ob 10. uri se je vršila seja finančnega odbora. Razpravljalo se je o načinu diskusije o izpremembi zakona o taksah. Finančni minister dr. Stojadinović je predlagal, naj se razprava vodi po členih. Proti temu sta nastopila poslanec Vesenjaj (Jugoslov. klub) in Popović (dem.). Vesenjaj je predlagal, naj se radi raznočelnosti odredb vodi razprava po tarifnih številkah. Sprejet je bil predlog dr. Stojadinovića. Seje se je udeležilo le malo poslancev. Prihodnja seja bo jutri dopoldne.

PAŠIČEV POVRATEK V BELGRAD.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) Jugoslovanski ministrski predsednik Pašić je večeraj odpotoval.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Nocoj ob 9. se je pripeljal v Belgrad francoski maršal Franchet d'Esperay. Na kolodvoru so ga sprejeli člani vlade, generaliteta in zastopniki občine. Z istim vlakom se je vrnil v Belgradu tudi min. predsednik N. Pašić.

SEJA MINISTRskega SVETA.

Belgrad, 10. sept. (Izv.) Nocoj od 5. do 7. ure se je vršila seja ministrskega sveta. Reševala so se le resorna vprašanja, ker so vse važne zadeve radi prihoda ministrskega predsednika N. Pašića odgojene za prihodnjo sejo.

Poziv slovenskemu ljudstvu!

V. katoliški shod je pokazal, da je slovenska mladina katoliška, da gre nevstranseno za geslom: »Za križ častni in svobodo zlatole!« Dokler bo mladina za katoliške ideale tako navdušena, se kljub napadom nasprotnikov ni bati za katoliško ljudstvo.

Mladino pa bo držala močna, delavna organizacija, ki uživa zaslombo pri ljudstvu in ima na razpolago potrebna sredstva. Sprevod in telovadni nastop ob katoliškem shodu sta pokazala, kako močna, delavna in disciplinirana organizacija je orlovstvo. Pokazalo pa se je tudi, kako nujno mladinska organizacija potrebuje za svoje velike prireditve mogočnega stalnega Stadiona, ki bi bil najlepši spomenik V. katoliškega shoda in ob enem umetniški kras Ljubljane in ponos Slovenije.

V isti meri kot za velike telovadne nastope orlovstva pa potrebujemo Stadion tudi za vse večje manifestacije in prireditve našega ljudstva.

Tako naj postane Stadion po skupnem delu in po skupnih žrtvah last vsega slovenskega katoliškega ljudstva za stoletja bodočih rodov.

Zgraditev stalnega Stadiona je tudi z gospodarskega stališča velikega pomena. Ogromni stroški, ki jih ob vsaki veliki prireditvi zahteva ureditev začasnega prostora, nikakor niso v skladu z razpoložljivimi sredstvi, pomenijo prevelik gospodarski napor in postanejo težka, včasih skoro nepremagljiva ovira velikih manifestacij. Tako je čehoslovski Orel moral izdati za izgraditev lesenega stadiona za enkratno manifestacijo čehoslovškega katoliškega ljudstva 80 milijonov naših kron.

Dograditev Stadiona, ki je bil za V. katoliški shod le za silo delno izplaniran, pa bo tekoma par let zahtevala sicer velikih sredstev, ki pa so vendar malenkostna v primeri z zgoraj navedenim slučajem, posebno če upoštevamo stalnost zgradbe. Ta sredstva bo mogoče zbrati iz cele Slovenije in samo, ako bodo vse slovensko ljudstvo znalo ceniti pomen Stadiona za mladinsko organizacijo in za velike ljudske manifestacije in bo temu primerno pripravljeno žrtvovati toliko, da se Stadion dogradi.

V ta namen je Orlovska podzveza v Ljubljani sklenila zbirati za zgradbo Stadiona sklad osnovnih kamnov od vsega slovenskega ljudstva.

Osnovni kamen je 1000 dinarjev, ki se naj pošljejo na Zadržno zvezo ali na Orlovsko podzvezo v Ljubljani s pristavkom: »Za Stadion«. Plačuje se lahko tudi v obrokih. Podrobnejša navodila bodo še sledila.

Orlovska podzveza v Ljubljani.

Poboj med Srbi in muslimani v Bosni.

Prijedor, 10. sept. (Izv.) Musliman Sahib Abdagić je prišel zjutraj v svojo delavnico. Za omarico za pisma je našel dve srbski zastavi, ki ju je odstranil. To je prvi opazil ravnatelj Narodne banke Milošević, ki je takoj alarmiral Srbe, kateri so napadli Abdagića in ga pričeli pretepavati. V bližini se nahaja turška džamija, v kateri je bilo zbranih mnogo muslimanov, ki so prihiteli na pomoč Abdagiću. Vnel se je hud boj. Nastopila je policija, ki pa ni mogla ničesar opraviti. Poklicano je bilo na pomoč vojaštvo iz Banjaluke. Boj je trajal tri ure. Med bojem je bilo težko ranjenih 10 Srbov in 4 muslimani. Od zadnjih bo težko kdo okrevljal. Lahko ranjenih je bilo 50 Srbov in muslimanov. Demolirana je džamija in delavnica Abdagića. Aretirani so sami muslimani.

FRANCOSKI NAČRTI NA RENI.

Berlin, 8. septembra. (Izv.) Berlinski listi poročajo, da je general Degoutte, poveljnik zasedbenih čet v Porurju, skupno z nekimi nemškimi veleindustriji izdelal podoben načrt za ustanovitev vmesne države med Nemčijo in Francijo. Ta država bi bila nevtralna in pripadala bi ji tudi Alžacija.

Grško-italijanski spor.

Pariz, 9. (Izv.) Italijansko-grški spor je zlasti po prizadevanju Francije v principu poravnano. Da se ugotovi Italiji, se je šlo nekako mimo Društva narodov in se je zadeva principijelno rešila v konferenci poslanikov. To stališče ugaja predvsem Franciji, ki noče, da bi se ustvaril z razsodbo Društva narodov predhodni slučaj, kateri bi mogel uplivati na rešitev ruhrskega konflikta v kvar Franciji.

Konferenca poslanikov je na svoji seji 7. t. m. sklenila, da zahteva od Grčije sledeče zadoščenje: 1. Najvišja grška vojaška oblast se zaradi umora italijanske delegacije v Janini opraviči pred zastopniki velike antante v Atenah. 2. Pri pogrebnih svečanostih v Atenah se izkažejo od strani grških oblastev, armade in mornarice žrtvam primerne časti. 3. Grčija uvede preiskavo, zavezniki pa imenujejo nadzorovalno komisijo pod predstvom japonskega polkovnika Shiboio. 4. Grčija plača Italiji odškodnino, ki jo določi haško razsodišče. Pod naslovom kavicje položijo Grčija v švicarsko narodno banko 50 milijonov lir.

Italija se s to noto strinja in je izjavila, da evakuira Krf in ostale otoke takoj, ko Grčija izpolni navedene zahteve.

Tudi grška vlada je pogoje poslaniške konference sprejela. Tako bi bil spor med Grčijo in Italijo poravnano, ako se ne pojavijo druge nepredvidene nove težkoče. Vprašanje je, kdaj in kako misli Italija evakuirati Krf in kakšno stališče zavzame Anglija, ki ne more biti zadovoljna s tem, da se avtoriteta Društva narodov osporuje.

Rim, 10. septembra. (Izv.) «Idea Nazionale» piše z ozirom na sklepe veleposlaniške konference, da ne bo Italija zapustila Krf, čim se Grčija obveže sprejeti predloge veleposlaniške konference, ampak šele tedaj, ko bo Grčija vse italijanske zahteve izpolnila. Tudi glede kazni še stvar ni dogmata. Italija zahteva smrtno kazen za krivce umora, veleposlaniška konferenca pa govori samo o neki preiskavi.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) «Matine» piše, da se je Italija obvezala pred celo Evropo, da zapusti Krf, kakor hitro dobi zadoščenje od Grčije. Če pa bi Italija nameravala okupacijo nadaljevati, bi nastal nov položaj. Francija in Anglija ne bi mogli pristati na to, da se v Srednji Evropi izpremeni sedanje stanje.

London, 10. septembra. (Izv.) «Times» in «Daily Telegraph» s sklepi veleposlaniške konference nista zadovoljna. «Daily Telegraph» naglašja, da bo morala angleška delegacija pri Društvu narodov z vso silo delati na vzpostavitvi avtoritete društva narodov, ker sicer bi države Male antante utegnile samostalno nastopiti proti Italiji. Angleškimi diplomatom so izjavili zastopniki Male antante, da ne verujejo v to, da bi Italija hotela Krf zapustiti. To mnenje potrjujejo tudi poročila angleškega konzulata na Krfu, iz katerih je razvidno, da je Italija izkrcala na Krfu nad 8000 vojakov in da je na novo zgrajenih utrdbah namestila že 40 težkih topov. Ravno tako je Italija začela utrjevati cel pas otokov okoli Krf in graditi velika letališča.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) Agence Havas ugotavlja, da izraža na grško vlado naslovljena nota veleposlaniške konference soglasnost mišljenja zaveznikov, ki bo odstavila grško-laški spor.

Rim, 10. septembra. (Izv.) Po poročilih iz Aten bo grška vlada sprejela pred-

loge veleposlaniške konference s protestom proti zasedbi Krf.

Rim, 10. septembra. (Izv.) «Agenzia Stefani» poroča: Italijanski vojni ataše polkovnik Perrone, mornariški ataše Me-teuzzi in polkovnik Gaudini so večerjali v neki atenski restavraciji. Obleženi so bili civilno. Pri sosednji mizi je naenkrat nekdo izustil žaljivo besedo proti Italijanom. Polkovnik Perrone je dal žaljivcu zausnico. Napadeni Grk je hotel zagnati v polkovnika steklenico, kar pa je preprečil mornariški ataše. Navzoči so incident obžalovali. Italijanski poslanik je takoj zahteval zadoščenja. Grški minister se je opravičil in celo zadevo obžaloval.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) Veleposlaniška konferenca je vzela na znanje odgovore grške in laške vlade na svoje note.

Posvetovanja med mažarsko in malo antanto.

Zeneva, 10. septembra. (Izv.) Včeraj se je vršila dolga konferenca med grofom Bethlenom in ogrskim vnanim ministrom Daruvarjem z ene ter dr. Benešem in dr. Ninčicem z druge strani. Obravnavali so vsa sporna vprašanja, ki ovirajo trajen sporazum med temi državami. Posebno dolgo so razpravljali o gospodarskih vprašanjih. Zvečer se je sestal grof Bethlen z rumunskim delegatom.

IRSKA SPREJETA V ZVEZO NARODOV.

Zeneva, 10. septembra. (Izv.) Odsek Društva narodov za sprejem novih članov v Društvo je danes sprejel predlog za sprejem Irske v Društvo narodov. Angleški zastopnik je sprejem toplo priporočal, nakar je bila Irska sprejeta.

OTOK OSHIMA SE JE DVIGNIL IZ MORJA.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) Kakor poroča «Rappel» iz Londona, se je otok Oshima, ki se je bil vsled potresa pogreznil, zopet dvignil na površje. Na otoku se je pojavil nov vulkan, ki izredno živo deluje.

JUDOVSKA SOVJETSKA REPUBLIKA.

Kovno, 10. septembra. (Izv.) Centralni komunistični komite v Moskvi je sklenil, da osnuje posebno judovsko republiko, kateri naj pripadajo okrožja Witebsk, Minsk in Smolensk. V teh okrožjih je več kot 50 odstotkov židov.

SMRTNA OBSODBA V PORUHRJU.

Düsseldorf, 10. septembra. (Izv.) Vojno sodišče je obsodilo na smrt dijaka Raabe-ja, ki je izvršil bombni atentat na neko francosko patroljo.

FINANČNE ODREDBE V NEMCIJI.

Berlin, 10. septembra. (Izv.) Za izročene tuje devize je državna banka odprla poseben račun v »kontomarkah«. Ena taka marka velja desetinko dolarja.

ZA 6 URNI DELAVNIK.

London, 10. septembra. (Izv.) Na kongresu v Plymouthu je sklenila delavska stranka resolucijo v prilog 6 urnega delavnika.

BLAGOSLOV MILITARIZMA V FRANCJI.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) 22.000 vojakov, ki bi imeli oditi na jesen na dopust, bo ostalo še dalje v službi, ker hoče general Degoutte imeti polnoštevilno stanje zasedbene armade.

SPLAHNELA AFERA NA MAŽARSKEM.

Budimpešta, 10. septembra. (Izv.) Zaprte člane »Probujačih se Mažarov« je policija danes izpustila, ker nima nikakih dokazov proti njim v rokah.

TURSKI PROTEST.

Carigrad, 10. septembra. (Izv.) Zastopnik angorske republike Adnan-bej je pri višjem komisarju zaveznikov sil v Carigradu protestiral proti zasedbi malega otoka Sumruka po Grkih.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Pariz, 10. septembra. (Izv.) Iz Vladivostoka poročajo, da je včeraj pri Omsku skočil iz tira ekspresni vlak. Ponesrečilo je 82 oseb.

POTRESNI SUNEK.

Inomost, 10. septembra. (Izv.) Včeraj so tukaj čutili okoli 9. ure rahel potresni sunek.

NESREČA NA MORJU.

San Francisco, 10. septembra. (Izv.) Sedem torpednih čolnov, ki so odpluli iz San Franciscia v San Jago, je ponesrečilo pri Santa Barbari. 25 mornarjev je utonilo, 24 so jih rešili. Čolni so izgubljeni.

Iz naše državne uprave.

Zagrebski dnevnik »Der Morgen« je objavil dne 9. t. m. daljši članek o razmerah v Medmurju, iz katerega posnemamo: »V osvobojenem Medmurju strogo pazijo na to, da se ja nikjer ne pojavi kakšen hrvatski separatizem. Niljer ne naglašajo uradne označbe jugoslovanske tako zelo kakor tukaj.

Človek pa ne ve, ali bi se jokali ali smejali, če gleda današnje upravne razmere v Medmurju.

Medmurje ima dve okrajni sodišči, v Prelogu in v Čakovcu. Obe pa sta podrejeni sodnemu dvoru v — Somboru! To ni tiskovna napaka; v Somboru v Bački, 350 km daleč! Preko ozemlja sedmih sodnih okrajev te vodi pot, čeprav je Varaždin le — 11 km oddaljen od Čakovca! A zakaj to? V Varaždinu se uraduje hrvatski in v latinsko, v Somboru pa v cirilico. Ker pa noben Medmurec ne zna cirilice, smatrajo to sodno razdelitev menda kot osnovno šolo za učenje cirilice. Praktično pa Sombor sploh ne uraduje za Medmurec, ker še za svoje okrožje nima sodnikov. Dalje i advokati iz Varaždina ne smejo uradovati v Čakovcu in Prelogu, pač pa oni iz Sombora!

Upravno spada Medmurje danes k Hrvatski. To pa današnjemu režimu ni prav. Ker se pa Medmurje le ne da podrediti upravni oblasti v Sabcu, bodo priklopili Medmurje s 1. januarjem 1924 k — Mariboru! Ker pa v Mariboru ne obstoji noben hrvatski oddelek, se bodo morali Medmureci zopet učiti slovenščine!

Iz zunanje politike.

Jouvenel o češkoslovaški. Izdajatelj »Matina« in odlični francoski politik, senator Jouvenel je objavil v svojem listu članek o češkoslovaški republiki, v katerem naziva češkoslovaško državo »čudovito dete nove Evrope« in na dolgo popisuje njeno upravo. Posebno poudarja tudi realistično - pozitivno lastnost češke in slovaške dežele. Senator hvali domovinsko solidarnost Čehoslovakov, kateri se mora češkoslovaška republika zahvaliti za svoj finančni kredit, pravni ugled

in stabilno politiko, kar dokazuje okolnost, da traja Beneševo ministrstvo za zunanje zadeve že pet let, ministrstvo, čigar nasvete posluša vsa Evropa. Češko-slovaška zasluži, da bi ji marsikatera stara država zavidala.

Pred volitvami v Avstriji. Zadnje tedne so se med Kršč. socialno stranko, velenemci in bauernbundovci v Avstriji vršila pogajanja za skupni nastop ob bližajočih se volitvah v narodno skupščino. Navedene tri stranke naj bi proti marksističnim skupinam nastopile z enotno kandidatno listo. Tik pred zaključkom so se pa pogajanja razbila, ker so bauernbundovci med svojimi kandidati na vsak način hoteli imeti Feliksa Pistorja, ki vodi boj avstrijskih hišnih posestnikov proti odredbam v varstvo najemnikov.

Izgnani visokošolci. Češka vlada je izgnala nekaj bolgarskih dijakov iz Prage, ker so bili osumljeni, da pripravljajo nove atentate na v Pragi bivajoče pristaje Stamboliškega. Na intervencijo sedanjega bolgarskega poslanika v Pragi g. Mihaleva je vlada odgovorila, da je bila k temu koraku prisiljena, ker hoče imeti v Pragi red in mir.

Fašizem in tirolski Nemci. Fašistični poslanec Ezio Goy je govoril v Boznu o italijanski politiki v Južnih Tirolah. Pri tej priliki je označil Nemce kot vsiljence in rekel, da se morajo ali novemu položaju prilagoditi ali pa izginiti.

Italijanski socialisti odobravajo Mussolinijevo zunanjo politiko. Začasni organizacijski odbor nove italijanske socialistične stranke je sprejel sklep, v katerem izjavlja, da smatra ravnanje italijanske vlade v grško-italijanskem sporu kot obrambo najelementarnejših pravic italijanske države. Obenem zavračajo italijanski socialisti izjave angleške delavske stranke, ki očita Italiji imperializem in pozivajo angleško delavstvo, naj raje pobija Anglijo. — Tako se ostanki socialistične mednarodne solidarnosti ob vsaki najmanjši priliki znova drobe in razbijajo.

Boj velekapitala.

Znano je, da zunanje politike narodov in držav danes ne vodijo diplomati po kakih moralnih, etičnih smernicah, ampak vodi jo velekapital v smislu svojih interesov. Boj za Poruhrje danes ni nič drugega kot spopad dveh velekapitalističnih sil v eksploatacijo teh naravnih bogastev. In politične ter diplomatske zveze se menjujejo po direktivah velekapitala. Zanimive podatke v tem oziru je prinesla »Dunajska« »Rothe Fahne«, ki poudarja, kako je industrija srednje in vzhodne Evrope razdeljena na dva kapitalistična koncerna, kateri središče sta dve velepodjetji municije v orožja. Nosilci teh dveh koncernov pa niso le v Evropi, ampak tudi v Ameriki.

V Ameriki sta si rivala Morgan in Rockefeller. Ti dve finančni sili sta prenesli svoj boj tudi v Evropo. Morgan je zvezan s francosko firmo orožja Schneider Creuzot. Tej se je priključil nemški veleindustrialec Stinnes, ki ima za seboj veliki del nemške industrije ter se polašča tudi avstrijske, poljske, mažarske, italijanske industrije ter industrij v balkanskih državah. Ta koncern danes preobvladuje položaj. V njegovih rokah je večje število bank v teh državah.

Nasproti njemu stoji Rockefellerjev trust s svojo Standard Oil Company.

Jos. Lavtižar:

Jokohama.

(Iz rokopisa: »V petih letih okrog sveta«.)

Skrajna točka Vzhodne Azije za glavni promet po Velikem oceanu je japonsko mesto Jokohama. Tukaj je shajališče vseh potnikov, ki so namenjeni v Ameriko, zato so tudi naši znanci prispeli v Jokohamo in čakali v ondodnem prostornem pristanišču na parobrod, ki jih popelje iz starega sveta v novi svet.

Jokohama je bila pred 50 leti navadna ribiška vas, dandanes ima pa že blizu 400 tisoč prebivalcev. Mesto je zgrajeno v obliki podolgačnega četverokota ter se razteza po svoji dolžini od vzhoda do zapada. Ulice so dolge in široke kakor pri vseh novodobnih mestih. Hodiš gorindol, pa ne prideš do nobenega konca, kar je precej zamudno in dolgočasno.

V modernem delu mesta stanujejo večinoma inozemci, med katerimi je največ Angležev. Tukaj imajo svoj sedež parobrodne družbe, poslaništva vseh tujih držav, banke in veletrgovine. Domačini Japonci prebivajo ob zapadni strani mesta v svojih malih, z vrtovi ograjenih hišah. Morsko obrežje je obzidano v podobi polkroga in vse obrežje je zasajeno s košatimi drevesi. Ob vsaki strani pristanišča segata precej daleč v morje dva lomilca valov, zgrajena iz mogočnih kvadrov, vmes med njima je puščen širok izhod za parobrode. Naloga lomilcev je, da jemljejo moč prihajajočim valovom ter jih lomila t. j. odbijata od obrežja.

Na ulicah se vidi poleg električne železnice veliko vozov z vpreženimi konji. Kakor je Japonci majhne postave, taki so tudi konji. Glavni način vožnje na Japonskem, posebno v Tokiu in Jokohami, pa je tisti dvokolesni voziček, ki mu pravijo »rikša« in ki ga ne pelje konj, temveč Japonci sam. O tem vozičku smo že poprej govorili. Tujeu prihajajo od vseh strani klici, naj sede v rikšo. Ali ne opravljajo Japonci suženjskega dela, ko vozijo sami, mesto da bi vozila živina? Evropejci, ki nismo temu privajeni, smatramo vožnjo z vpreženim človekom kot poniževalno in človeško časti nevredno. Zdi se nam, kakor da bi stopili s svojo nogo človeškemu bitju, ki opravlja živalsko službo. V Ameriki in Evropi bi še milijonar ne zahteval slične usluge, in ako bi zahteval, ne našel bi niti najbolj preprostega delavca, ki bi peljal javno po ulicah bogatina. Pri nas namreč ni več tistega servilnega duha, kakor je pri Azijatih. Mi spoštujemo osebnost, naj je kakršnegakoli stanu, ker poznamo pravilo: »Človek je človeku vreden.«

Slovenci so čakali dva dni v Jokohami na odhod parobroda. Postopali so semintja ter ogledovali mestne znamenitosti. Mimo krasnih izložb v ulicah Waterstreet in Mainstreet jih je pripeljala pot do južne strani mesta, kjer se nahajajo v senci palm in pinij gradiči bogatih Amerikancev. Od tu so prišli na malo višino Mandarin Bluff, kjer so imeli pri čašici čaja presenetljiv razgled po mestu in morju.

Nedeljko, ki je bil po svojem poklicu učitelj, se je posebno zanimal za šolsko

mladino, ki je hitela v velikih četah v šolska poslopja. Ogledoval je knjige in pisane otroke, pa ni mogel nič izvedeti iz nerazumljivih znamenj japonske pisave. Vedel je samo to, kar je že poprej čital o japonskih šolah, da morajo otroci šest let obiskovati ljudsko šolo, kjer se učijo vseh predmetov kakor pri nas. V verouku morajo znati na pamet Budove izreke. Kar je treba vedeti o bogovih in lepih čednostih, najdejo japonski učenci v čitanki. Učijo se dolžnosti, ki jih imajo do staršev, do cesarja, države, starih ljudi in njih prednikov. Najbolj se jim priporoča poštenje, pridnost, varčnost, hvaležnost, odpusčanje, usmiljenje, zvestoba državi in pogum. Japonska vlada zelo ceni izobraženega človeka. Kdor hoče dobiti državno službo, je ne dobi vsled priporočila kakega veljavnega gosпода, še manj radi tega, če je s kakim višjim uradnikom v rodu, ampak edino radi svojega znanja. Na Japonskem imajo vsi stanoviti iste pravice in dolžnosti; ljudje se ne ocenjujejo po imenitnejšem stanu, temveč edino po svojih zmožnostih. Zato si mora vsak svojo veljavo sam zaslužiti.

Vojni ujetniki so se največ sprehajali ob morskem obrežju Takasimahu ter se ozirali po Velikem oceanu. Veselo upanje jim je žarelo v očeh pri spominu, da jih bo vožnja po navidežno neskončni morsk gladini prestavila v severno Ameriko, kjer bodo dobili dovolj slovenskih rojakov. Ostali so pred visoko palačo, ki je nosila napis »The White Star Line« (črta bele zvezde). Poleg napisu je bil naslikan parobrod s štirimi dimniki. Na eni strani pa-

robroda se je čitalo Jokohama, na drugi strani San Francisco. Vstopili so v pisarno in se zglasili za prevoz. Vše poprej so zložili skupaj zadnje ostanke denarja, kar se ga še imeli, in ta svota skupnega prevoznega je ravno zadostovala za vozovnico. Največ je imel varčni Jerič, najmanj pa Šdarjev Francelj.

»Kar si dodal iz svojega«, je rekel Francelj Jeriču, »vrnem takoj, ko zasluzim.«

»Tudi od mene dobiš, kolikor si da več«, je dejal Nedeljko.

Toda Jeriču to ni bilo všeč.

»Kako bi mogel zahtevati povrnitev je odvrnil odločno. »Združeni smo bili v trpljenju, združeni bodimo tudi v ljubezni. Hvalim Boga, da sem varčeval; imamo se daj vsaj toliko, da moremo plačati najbojnijo stvar. Ampak toliko rečem, da n nobeden nič ne dolguje. Nehvaležnost ni vira iz pozabljenosti, a jaz nisem pozabljajine zvestobe. Čeprav smo sedaj prazni plačano pa imamo vendar vožnjo in hran do Amerike. Tam že zaslužimo toliko, da potujemo naprej.«

Iz pisarne so šli k morju, kjer je bil zasidran parobrod Oregon. Ime je dobil od ameriške države Oregon, ki je bližnja sedinja Kalifornije. Imel je 12.000 ton vsebine ter se prišteval mogočnjakom ako prve, pa vsaj druge vrste. Tudi njegova vnanost je kazala, da se ameriška družba »The White Star Line« ponaša z njim. Zrak so štrleli štirje rudečkasti dimniki zaznamovani z belo zvezdo. Popleskan

slim v zvezi je francoska »Banque de Paris et des Pays Bas«, katera ima — kakor vele poznavalci — med akcionarji Trboveljske premogokopne družbe največjo moč. Na Francoskem stoji za tem konceptom lotrijski veleindustrijalec, na Nemškem pa družba Hamburg—Amerika Linie, Krupp in Wolf.

Med tema dvema skupinama se vrši boj za nadvlado. Odmevi tega orjaškega boja se oglašajo v zunanji in notranji politiki prizadetih držav. Tudi mi smo zašli v vrtnice tega boja. Narod si domišljaja, da se bore za svoje interese in svoja prava, pa so vsi skupaj le gumijevi možici na vrčih ene ali druge teh skupin, prizadevali se, svojemu kapitalu zaslužiti narode, zemljo in njena bogastva. Istina je, da je moderni kapitalizem nemoralen!

Politične vesti.

† Shodi SLS. V soboto dne 8. t. m. je vršil v Starem trgu pri Ložu, kakoj po prvi maši shod, na katerem je govoril poslanec Gostinčar o političnih razmerah in o zakonih, ki so se vzakoniili v zadnjem zasedanju nar. skupščine. Shod, ki je bil dobro obiskan, je sklenil resolucijo, v kateri se protestira proti uveljavljanju kuluka v Sloveniji. — V nedeljo 9. t. m. pa je bil shod na Breznici, kateremu je predsedoval g. župan Finžgar, govoril pa je poslanec Gostinčar. Dobro obiskani shod je soglasno izrekel zaupanje Jugoslovanskemu klubu. — Na praznik 8. t. m. zjutraj se je vršil v Višnji gori shod SLS, na katerem je poročal poslanec Kremžar. Shod je z odobravanjem vzel na znanje poročilo o boju slovenskih poslancev proti krivicam, ki nam jih nalaga Belgradčan za dnev. Shod je končal ob velikih ovacijah SLS. — V nedeljo 9. t. m. zjutraj je imel posl. Kremžar shod v št. Vidu pri Stični. Na zborovanje je prišel neznan moški, vključno jutranji uri je opit, ki je ljudi na tistem hujškal zoper poslance SLS. Temu hujškanju je napravil konec kmečki mož, ki se je oglašil po govoru poslanca k besedi ter vpričo celega zbora povedal, kako neznanec hujška, na kar je poslanec dal zaslužen odgovor neznanu, ki se ni upal javiti. Shod se je končal ob splošnem pritrditvi politiki poslancev SLS. Popoldne istega dne se je vršil shod SLS v Velikem gabru pri Mivcu. Predsedoval je št. viški župnik g. Janez Hladnik. Poročal je posl. Kremžar, ki je natančno razložil boj za našo samostojnost. Tudi tu se je pokazalo, da samostojne in liberalne hujškarije uspehu poštenega dela naših poslancev nič ne zaležejo. Na vseh treh shodih so bile soglasno sprejete resolucije: protest proti kuluku in proti oddajanju našega denarja v Belgrad, proti krivicam, ki se gode Slovincem, za najodločnejši boj za našo avtonomijo ter zahvalo in zaupanje poslancem SLS, združenim v Jugoslovanskem klubu, ker tako moško in pošteno branijo pravice slovenskega ljudstva, čeprav so za sedaj v tem boju čisto osamljeni.

† Demokrati za obrtništvo. Ob priliki nekega obrtniškega zborovanja se postavljajo »Jutro« v pozo zaščitnika socialnih interesov obrtniškega stanu in obljublja, kako bo »demokracija« tudi v bodoče posvečala svojo pažnjo upravičenim interesom jugoslovanskih obrtnikov. Celo tozadevni delovni program si je začrtala jugoslovanska demokracija: izenačenje direktnih davkov, decentralizacija bolniškega zavarovanja in obligatorno zavarovanje samostojnih obrtnikov. Sploh se »Jutro«, odkar demokrati

bil s svetlosivkasto barvo, ob robovih in okvirjih pa je kazal višnjeve poteze.

Drugi dan 5. avgusta 1918 se je začelo le ob sedmih zjutraj živahno gibanje pred parnikom, ki mu je bila deseta dopoldanska ura določena za odhod. Množica mladih Japonk je stala v dolgi vrsti poleg parobroda ter si podajala iz roke v roko kofare, napolnjene s premogom, ki se je spravljali v parnikovo notranjščino. Pomorščaki so letali od enega konca do drugega in urejevali potrebne reči. Častniki so v svoji snežnobeli obleki dajali povelja, kapitan pa je s svojega vzvišenega stališča razmotrival, če je še kak nedostatek. Ako bi bil šel kdo gledat v strojne prostore na parnikovem dnu, videl bi bil kurjače, ki so sipali premog v peči, iz katerih se je valil gost dim ter se izgubljal skozi dimnik v ozračje.

Tačas je dohajalo vedno več popotnikov, ki so jim napol nagi japonski kuliji nosili težke kovčke v kabine. Med prišleci ni bil opazil tudi tri mladenčce, ki so imeli v nahrbtnikih vse svoje premoženje. Velelo so stopali po lestvi na krov parobroda in trdnim upanjem, da bodo dospeli srečno domovino.

Točno ob destih dopoldne je priletela zadnja vreča v parnikovo globočino, in eno minuto pozneje je zatulil stroj, da se je razlegalo po vsem jokohamskem pristanišču. To je bilo znamenje, da se bo Oregon poslovil od Azije ter ubral potskozi največjo vodno puščavo naše zemlje.

niso več v vladi, odlikujejo po tem, da se zavzema za uresničenje stvari, za katere se demokrati, ko so bili v vladi, niso nič brigali. Demokrati so imeli finančnega ministra, kateri pa davkov ni izenačil, so imeli ministra za socialno politiko, kateri zavarovanja ni decentraliziral, temveč centraliziral, in kateremu se v glavo ni padlo, da bi uvedel obligatorno zavarovanje. Vsa carinska, trgovinska in prometna politika režima, ki tako tolče po naši obrti, je naša svojega vnetega zagovornika v demokratih, ki so za korita v Belgradu prodajali interese našega obrtnega stanu. Ako bi demokrati zopet prišli do oblasti, bi takoj zopet pozabili na socialne programe, ki jih zdaj razlagajo po »Jutru« in ki niso nič drugega kakor humbug. Vsa politika mladinev je en sam nepretrgani, sistematični in debeli humbug.

† »Volk vpije na šakala«, se glasi naslov neki arabski pripovedki. Na to pripovedko se človek spomni, če bere »Jutro«, bridke pritožbe nad reduciranjem uradništva, ki ga sedaj izvršujejo radikali. Nič se ne ozirajo radikali na zvestobo, niti na vrline, niti na službena leta in sposobnost, tarna dr. Žerjavovo glasilo. Če bi kdo tole bral, ki ne živi v Sloveniji, ampak v Grendlandiji, bi »Jutru« verjel. Slovenci pa se moremo nad tako »vnebovpijočo« hinavščino samo zgražati. Kajti bil je dr. Žerjav, ki je po občinskih volitvah v Ljubljani javno zapisal, da demokratska stranka taksira vsakega uradnika po njegovi strankarski pripadnosti in zagrozil, da pomeče vse iz službe, ki se niso za demokrate eksponirali. Bil je Ribnikar, ki je prvi začel iz oddelka za socialno skrb metati njemu neljube osebe iz političnih razlogov. Podobno so demokrati delali povsod, kjer so imeli moč v rokah in se tega niso niti sramovali. Kar radikali zdaj delajo, to je popolnoma po programu demokratov, njihovih nekdanih zaveznikov. Radikali so danes predstavitelji srbskega šovinizma. Oni hočejo civilno in vojaško upravo polagoma »izčistiti« prečanskih elementov in jih nadomestiti s srbijskimi. To je edini smisel njihovega reduciranja. Oni delajo po nekdanjem vzorcu Prusije in Avstrije. Kdo pa je dal radikalom korajže, da so začeli s tem sistemom? Nihče drugi kakor demokrati! Demokrati so venomer blatili Slovence, jih stigmatizirali kot veleizdajnike in režim na slovenstvo hujškali. Častniki in uradniki, ki jih zdaj belgrajski režim meče na cesto, naj se gredo zahvaliti demokratom.

† Častniške vpokojitve, ki se gode te dni, so neizrečen škandal. Nekega starega zaslužnega častnika s številno rodbino, ki je prošil za povišanje, so mesto tega postavili v Albanijo, samo z namenom, da ga prisilijo do prošnje za upokojitev. Slično se godi drugim. Tako vlada pomeča Slovence. Ni čuda, ko so demokrati Slovence po svojih trobilnih leta in leta opljuvali kot ničvreden suženjski narod, ki drugega ne zasluži kakor brec.

† Kuluk je srbijska specialiteta, ki so jo radikali razširili na Slovepijo. »Jutro« zdaj kriči, da so kuluka krivi »klerikalci«, ki da so »stihli kompaniji radikalov«. Laž pa ostane laž, naj jo tudi »Jutro« vsak dan ponavlja. SLS je v najodločnejši opoziciji proti radikalnemu režimu, kar dokazuje vsa njena parlamentarna borba proti belgrajskemu nasilju in korupciji. Nasprotno pa je demokratska stranka bila koalirana z radikali in jih je zapustila le, ko so jo le-ti brcnili od korita. Zdaj vpije na radikale samo z razočaranja, jeze in zavisti. Ko pa je sedela v vladi, je z vsem fanatizmom zagovarjala uvedbo srbijskih zakonov v Sloveniji, zahtevala popolno upravno podreditev Slovencev pod Belgrad in parcelacijo dežele v oblasti po srbijskem vzorcu. Da bi bilo mesto 22 naših poslancev izvoljenih v parlament 22 demokratov (kakor želi »Jutro«), bi ne imeli samo kuluka na javnih cestah, ampak vsa Slovenija bi bila en sam kuluk-luk s kakšnim demokratskim orjuncem kot faraonom na čelu.

† Žerjavov klobuk. Demokrati so danes v tako klavnem položaju, da z veseljem pograbijo vsako priliko, da napravijo zase nekaj reklame. V to svrhu jim služijo razni nacionalni prazniki. Tako so ob priliki 34. glavne skupščine Ciril-Metodove družbe v Ptujju aranžirali poklonitev zelenega klobučka dr. Žerjavu po belooblečnih deklicah. Ko je namreč ob priliki znanih dogodkov pod starim režimom bil v Ptujju tudi dr. Žerjav, so mu Nemci izbili klobuk z glave, s čemer je stopil v vrsto narodnih mučnikov. Da se ta dogodek ovekoveči, je zdaj dobil v Ptujju v nadomestilo drug klobuk, okrajni glavar dr. Pirkmajer pa ščipalnik. Kajti, kakor izvedemo zdaj prvič iz »Jutra«, je tudi ta gospod takrat v Ptujju trpel za narod izgubivši svoj ščipalnik. Sploh skušajo demokrati zlezti zdaj na konja s pomočjo nacionalnih gesel, dasi je tudi to pri njih gola komedija.

† »Kmečki praznik« so priredili 8. t. m. samostojneži na Bledu. »Jutro«, glasilo očeta slovenske samostojne kmetijske stranke, dr. Žerjava, poroča o njem, da se ga je udeležilo okoli 5000 ljudi, med katerimi so pa všteti prazniški izletniki in romarji.

† Vendar pa se je opazalo, — piše »Jutro« — da je bil obisk letos slabši od lanskega. V sprevedu je bilo 20 voz in nekaj fantov na konjih. Govorili so srbski zemljoradnik Dimitrijevič, hrvatski kmet Mežnar, dolgočasni gospod Mermolja in Pucelj, ki je glasom »Slovenskega Naroda« na znani svoj način smešil katoliški shod. Po zborovanju se je vršila konjska dirka, preje pa premovanje razstavljenih živine, katere je bilo 62 komadov. Stvar je bila torej dosti klavna, kakor posnemamo po »Jutru«, ki je samostojni kmetijski stranki, ki se je rodila v demokratskem naročju, odnekad naklonjeno.

† Zopet antikulturen čin belgrajškega režima. Naš finančni minister je izdelal nov zakon o taksah, po katerem se uvedejo za visokoškolski študij tako ogromne takse, da bodo mogli odslej študirati samo sinovi bankirjev, verižnikov in špekulantov, kar bo kulturni mivo našega naroda gotovo zelo dvignilo. Juridični doktorat bo n. pr., ako se vsi izpiti izvrše po sreči, stal celih 3025 dinarjev! Finančni minister se ni tudi nič oziral na učne določbe prečanskih univerz, ampak ga priprožil po sistemu na verz, ampak ga priprožil po sistemu na slučajih sploh ni mogoče primeniti za naše razmere. Zanimivo je tudi, da je vlada izdelala zakon, ne da bi vprašala za mnenje akademskih oblasti. Končno pa nasprotuje zakon jasni določbi ustave, ki pravi v členu 16: »Državni pouk se daje brez vpisnine, šolnine in drugih taks.« Ta zakonski načrt pride pred finančni odbor baje že 10. t. m. Upati je, da propade, ker bi bil kulturni škandal, ako se uzakoni. Ako bo režim delal naprej v tem duhu, utegnemo doživeti, da se uvedejo takse še na sredni in ljudski šoli, ker je sedanja vlada očitno no mnenja, da je zadosti, če študirajo samo potomci porodice, za ostalo ljudstvo pa je najboljšje, če zapade popolnoma analfabetizmu.

† Rahel belgrajski opomin na francoski naslov. Kakor izgleda, uživa italijanska politika popolno naklonjenost Francije. Z ozirom na to okolnost piše belgrajsko »Vre-

me«: »Tudi Francija ne bi smela ostati ravnodušna napram italijanskim razširjevalnim poskusom. Italijani gledajo tudi na Tunis kakor na neosvobodeno zemljo. Kljub temu pa smatra Francija za mnogo važnejši svoj spor z Anglijo, ker ji italijanska politika trenutno ne škoduje. Jadran Francije ne interesira, čeprav gre tam za važne naše interese. Pojem zavezništva je pobledel in se pojavlja v novi obliki, o kateri bo zgodovina pisala kot o znamenitosti, ki je nastala po vojni.«

† Solunsko pristanišče. Te dni v Belgradu se mudeči naš poslanik na grškem dvoru g. Balugdič je izjavil z ozirom na vprašanje našega svobodnega pristanišča v Solunu sledeče: »Glavno je bilo za nas, da sklenemo z Grčijo sanitetno, železniško, carinsko in poštnobrojavno pogodbo tako, da se suvereniteta Grčije ne krši in da bodo naši interesi zavarovani. To se je posrečilo. Mi dobimo svojo dovolj obsežno ceno in del pristanišča z železnico in s skladišči. Sedaj preostaja le še rešitev vprašanja, ali naj plačuje naša država letni pavšalni znesek za pristajanje ladij v naši ceni, ali naj to pravico odkupi z enkratnim zneskom, ali pa naj vsaka ladja sama plača določeno pristojbino. Prepričan sem, da se bomo sporazumeli tudi o tem.«

† Nova orientacija Anglije. O tem predmetu piše belgrajsko »Pravda«: »Zadnje dni so se odigravali v mednarodni politiki zelo važni dogodki. Pri tej priliki je mogla vsaka država preizkusiti čvrstost svojega razmerja do drugih držav. Posebno zanimivo je v tem oziru držanje Anglije. Med Anglijo in Francijo je obstajalo napeto razmerje zaradi reparacijskega vprašanja. V grško-laškem sporu pa sta se obe stari zaveznici zopet našli. Verjetno je, da bo Anglija izpremenila svojo politiko tudi napram balkanskim državam. Zadnji nastopi Mažarov in Bolgarov že odpirajo Angležem oči. Po poročilih iz Anglije se že pričinja preokret v našo korist. Ta izprememba pa je samo posledica prenačlenosti Rima, a ne pameti Belgrada.«

III. Ljubljanski velesejem.

Sejska uprava je dne 10. sept. s posebno izdajo »Sejskega vestnika« naznanila, da se velesejem podaljša za — pol ure in da se bodo razstavljeni predmeti razprodajali. Pred zaključkom velesejma sta koncentrirali na velesejmišču godba Dravske divizije in železniška godba. Razstavljalci so hiteli prodajati in — odpravljati blago z velesejmišča. Ker se je zadnje tri dni znižala vstopnina na 10 dinarjev, so prihitele Ljubljankačke popoldne na velesejem in razvila se je živahna en detail trgovina. Dopoldne je vladalo zelo živahno vrvenje po paviljonih, ker je prihitelo veliko ljudi z dežele na velesejem, ki so nakupovali razne reči. Velesejem je obiskala v ponedeljek žena ministrskega predsednika Pašića s hčerko njenega sina Rado Pašića. Razstavo ji je razkazoval g. konzul Dular, pozdravila sta jo v imenu sejske uprave predsednik Bonač in predsednik trgovske in obrtne zbornice Knez. — Velesejem si je v ponedeljek ogledal med drugim zastopnik dubrovnške občine g. dr. Otmar Nouweiler. V soboto, nedeljo in v ponedeljek je bil ob najkrajšem jesenskem vremenu velesejem zelo dobro obiskan. Sejska uprava sodi, da ga je obiskalo v soboto 28.000, v nedeljo 23.000 in v ponedeljek 14.000 obiskovalcev.

Predsednik upravnega odbora g. Bonač je izjavil častnikarjem: Razstavljalci so bili z uspehom velesejma zadovoljni. Gotove domače industrije potrebujejo velesejem in predvsem novo ustanovljena industrijska podjetja. Lani in predlanskim v Sloveniji ustanovljene industrije so dokazale, da s svojimi izdelki lahko konkurirajo z inozemstvom. Od velesejma niso imeli dobička samo razstavljalci, marveč tudi ljubljanski trgovci in celo tvorničarji, ki niso razstavili. Z organizacijo ljubljanskega velesejma so bili vsi razstavljalci zadovoljni, s postrežbo organov sejskega urada tudi. Z ozirom na sedanjo de-

narno krizo je doseženi kupčijski efekt zelo ugoden.

Slovesno pritrditve zvonov in zvoki obeh godb so ob pol 7. uri zaključili III. ljubljanski velesejem.

INDUS D. D.

Tvrdka »Indus«, ki jo je ustanovil g. Karel Pollak, je na III. ljubljanskem velesejmu kljub veliki konkurenci ohranila svoj stari sloves glede na fino izdelano usnje, strojeno za navadno obutev in za izdelovanje gamaš. Tudi svinjske kože za sedla, kovčge in galanterijsko konfekcijo so vzbudile veliko zanimanje. Brez konkurence je firma »Indus« v konfekciji jermenov in galanteriji, in sicer taške za akte, nogometne žoge in druge izdelke. Ob svojem posetu velesejma je kralj Aleksander pohvalil izdelke veletvrdke Indus in naročil taško za akte iz fine galanterijske svinjine.

«IDES» ANTRACEN ČRNILO,

ki se prodaja v korist Jugoslovanske Matice in ki se izdeluje v Tacnu pod Šmarno goro, si je pridobilo na III. ljubljanskem velesejmu splošno priznanje. »Ides« Tacen izdeluje Antracen črnilo, modro kovinasto, rdeče kovinasto, vijoličasto in zeleno kovinasto. Dalje izdeluje tudi praške za izdelovanje črnila.

»TOPLOŠKA«, TOVARNA PLOČEVINASTIH ŠKATEL.

I. Pleško, Ljubljana, Karlovska cesta 2.

Dasí ustanovljena šele letos, je pokazala s svojimi finimi izdelki, da je vsekakor kos tudi konkurenci. Izdeluje vsakovrstne škatle za kremo, pokrovne navijake in brez navijakov, za nagrobne lučke, vazeline itd. Ker sedaj postavlja najmodernejše stroje, bo urejena in izpopolnjena tako, da bo v najkrajšem času v stanu izdelovati tudi vse ostale izdelke iz pločevine.

zborovanju so se sami ponudili ljubljanski Skavti.

Mestni fizikat nam je dal na razpolago reševalno postajo in ambulanco v Mestnem domu ter prevzel tudi ambulanco v Deželnem dvorcu. Ljubljanski lekarnarji so podarili potrebna zdravila, Zdravstveni odesk za Slovenijo pa za potrebe zadostna obvežila, vrhatega je bil njegov veliki reševalni avtomobil z vso opremo dva dni na razpolago.

Tudi glede ambulančnih prostorov sem našel povsod prijazen odziv, pri hotelski družbi Union, na kolodvoru južne železnice, pri I. ljublj. konsumnem društvu, pri rektoratu univerze in Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev.

S tovariši-zdravniki smo na večkratnih posvetovanjih, potrebnih radi vedno naraščajočega sporeda in obsega prireditev, določili zdravniško službo in uredili zdravniške postaje za pomoč ali ambulanco.

Zdravstvena pripravljenost med V. kat. shodom.

Pozivu pripravljalega odbora, naj pripravi zdravstveno službo, sem se odzval le nerad, ker nisem mogel dobiti tovariša, ki bi prevzel nemale sitnosti in veliko odgovornost o taki priliki in ker nisem hotel izročiti tako važnega posla izven naših krogov stojičim osebnostim. — Povabil sem na sodelovanje ljubljanske zdravniške somišljenike, vsi so se takoj odzvali, nekaj drugih se je priglasilo samih. Zagotovil sem ci za strežniško službo po ambulancah pomoč usmiljenih sester, njihov red je dal zaprosenih 12 sester na razpolago. Medicinac g. Bojan Pirc je mobiliziral svoje tovariše medicince, 16 po številu, ki so vršili pomožno službo po ambulancah. Za izvidniško službo pri ambulancah, zlasti pri slavnostnem sprevedu in

1. Ambulanca na Otočah tik kolodvora v restavraciji Markelj od četrta, dne 23. avgusta zvečer, do ponedeljka, dne 27. avgusta popoldne. Podružnica te ambulance je poslovala podnevi v samostanu na Brezjah.

2. Ambulanca na glavnem kolodvoru v Ljubljani od četrta-petka popoldne do torka, dne 28. avgusta popoldne.

3. Glavna ambulanca v hotelu Union od petka popoldne do torka polnoči.

4. Ambulanca na Stadionu v soboto predpoldne ter v nedeljo popoldne.

5. Ambulance na Kongresnem trgu, in sicer ena v pisarni I. del. konsumnega društva, druga v poslovalnici bolniške blagajne in tretja v veži Deželnega dvorca.

Vsaka ambulanca je imela ves čas enega zdravnika, enega medicinarja, dve usmiljenki in dva Skavti; oprema je ostajala iz 4 ležišč, 2 nosilnic, zdravil in obvezil. Za krepila je bilo povsod preskrbljeno v neposredni bližini.

Zdravniško ambulančno službo so z vso požrtvovalnostjo in vnuemo opravljali g.g.: dr. Fr. Dolšak, dr. I. Drobnič, dr. P. Janežič, dr. R. Kobal, dr. V. Meršolj, dr. M. Neuberger, dr. B. Novak, dr. J. Oblak, dr. I. Pirec, dr. J. Pogačnik, dr. J. Stojc, dr. Amalija Šimec, dr. I. Zajec in dr. St. Zajec.

Mestni fizik g. dr. M. Rus in g. dr. Otmar Krajec sta oskrbovala mestno reševalno postajo in ambulanco v Deželnem dvorcu.

Medicinci, usmiljenke in Skavti zaslužijo v polni meri zahvalo in priznanje, da je ves aparat posloval točno in gladko, malone nepopaženo.

Zdravniške pomoči je iskalo: na Otočah 28 oseb, na glavnem kolodvoru 14, v Unionu 12, na Stadionu 19, v Mestnem domu 1, v konsumnem društvu 11, v bolniški blagajni 5, v Deželnem dvorcu 15, skupaj 105 vdeležnikov.

Od teh je bilo primerov slabosti, omedlevice in omotice 53, žleznih in črevesnih obolenj 11, srčnih težkoč 2, trganja (nevralgij) 2, zobobola 4, glavobola 5, prehlada z vročnico 2, očesnega vnetja in tujih teles v njem 4, kravčenja iz nosa 2, živčnega vznemirjenja 1, božjastnega napada 1, kožnega vnetja 4, lahkih telesnih poškodb 14.

Reševalna postaja je nastopila z reševalnim vozom 5 krat, 3 primere je spravila v bol-

nico, 1 na stanovanje, 1 v ambulanco. Samo 4 primeri so bili oddani v bolnišnično oskrbo (1 padec na hrbet s pretresom hrbtenjače, 1 črevesna kolika, 1 hud žleznostni krč, 1 srčna slabost); vsi so tekom enega dneva toliko okrevali, da so sami odšli domov.

Ako upoštevamo, da je bilo pri 50.000 do 60.000 vdeležencev samo 105 primerov obolenja in poškodb, torej niti 2‰ (dva na tisoč), je to število tako neznatno in brezpomembno, da se je kar čuditi, saj oboleva več ljudi doma za pečjo! Zahvaliti se nam je za to razveseljivo dejstvo dvema činiteljema ozir. okolnostima. Občudovanja vredna je bila treznost našega ljudstva celo v tolikih masah, nikjer nereda, izgrediv ali pivskih nepravil in nevednosti, zato tudi nobenih resnih neizgodb na železnici, ne drugod. Bali smo se vročine in žgočega solca, ki povzročita pri takih prireditvah hude in mnogokrat smrtne primere vročinske kapi in solnčarice; dobrotno nebo nam je poslalo v soboto toliko dežja, da nismo imeli posla radi kapi ali solnčarice.

Omeniti mi je kot vodilo za bodoče prireditve tolikega obsega:

1. Skavti so zgledno izvršili prostovoljno prevzeto nalogo. Ako bi imeli opraviti s solcem in vročino, bi njih izvidniška služba med obhodom, slavnostnim zborovanjem in pri orlovski prireditvi gotovo ne zadoščala. Treba bo prihodnjč za zdravstveno izvidniško službo pritegniti kako lastno organizacijo. Orlovska zveza je poklicana, da izveža za take posele zanesljivo in disciplinirano četo, ki bo opravljala zdravstveno izvidniško in rediteljsko službo.

2. Zdravniški odsek bo moral biti številnejši. Nekateri tovariši so bili vsled trajne službe v treh ambulancah preveč upreženi. Rezervnih zdravnikov treba, ako kdo od tovarišev nenadoma oboli in je istočasno pozvan na pomoč in razne kraje.

3. Hitro vozilo, in to je samo avtomobil, mora biti obsežnejši trajni ambulanci ne samo zagotovljen, temveč dejansko ves čas poslovanja na izključno razpolago.

Preostalo nam je precej sanitetnega materiala. Napolnili smo in opremili tri velike kasete z obvezili in zdravili, eno je dobila Orlovska zveza, eno SKSZ, eno pa Skavti.

Ljubljana, 6. septembra 1923.

Dr. Ant. Breclj.

Dnevne novice.

— Sramoten slučaj častniške vpokojitve. V Prištini je bil pri 31. polku brzojavno vpokojen kapetan I. razreda Josip Hočevan, v Mariboru dobro znan kot eden izmed najboljših častnikov ob prevratu in v koroških bojih ter pozneje kot adjutant 45. pešpolka. Mladi ter z raznimi pohvalami izvrstno ocenjeni slovenski častnik je postal žrtve gnusnih intrig, ki spremljajo vsako častniško vpokojitev. Poveljnik kosovske divizije v Prištini je znani general Milorad Ristić, ki slovenske častnike in vojaške preganja, če med seboj slovensko govorijo. Za pomočnika in zaupnika pa ima nekega Simo Picinića iz Dalmacije. Ta je bil najprej katoliški vojaški duhovnik, potem pa je odpadel od vere in to je bil že v ostavki, je še zaprisegel katoliške vojaške. Za svoje odpadništvo je bil brez kvalifikacije imenovan za administrativnega kapetana I. razreda. Slovenski in hrvaški častniki, ki se temu gospodu ne klanjajo, so godni za vpokojitev; tako kapetan Hočevan in kapelnik kosovske divizijske godbe, Slovenec Vlasak, ki je bil tudi odpuščen. Kapetana Hočevanja so v Prištini nadlegovali z brezkončnimi šikanami in preiskavami, zlasti radi tega, ker se je nekoč v častniški obednici izrazil, da bi se Rdeči križ moral imenovati SHS, in ne vedno: Srbski. To je dalo povod za obdolžitve antidržavnosti in antisrbstva! Tudi iz drugih južnih garnizij prihajajo po večletni službi vpokojeni častniki drug za drugim s pritožbami nad sličnimi krivicami. Vpokojenci potujejo domov na lastne stroške in kdove kako dolgo bodo sedaj čakali na pokojnino. Poskrbljeno je, da bo delo generala Ristića in njegovega trabanta Picinića obelodanjeno po naših poslancih v parlamentu.

— Vprašanje. Radovednež nam piše: »Pretekli teden sem bral v več listih, da je potres na Japonskem še na nebu zapustil sledove, tečaj zemlje pa da se je to noč premaknil za 3 metre. Če se prav spominjam, je ta opazovanja objavil g. A. Belar. Kot lajik sem pa le radoveden, kako je mogel ugotoviti g. A. B. »sledove na nebu, ali s prostim očesom ali z daljnogledom in kako je izmeril premaknitev pola za tri metre. S prošnjo, da oprostite moji radovednosti, bližjim udani — Radovednež.«

— Finančno okrajno glavarstvo v Ljubljani — pristojbinski oddelek — mora biti, tako se nam piše, vrlo uslužen organ Belgrada. Kajti tako imenitno poiztika za davki, da daleč presega svoje prednike pod nekdanjim avstrijskim fiskusom. Opravičeno ali neopravičeno, za to se ne briga, da le čim več skup nadrgne! Tako na primer boče po vsej sili naprtiti nekemu župniku pristojbinski namestek od kaplanske službe, ki je že več kot štirideset let vakantna, od katere se ni nikoli plačeval pristojbin-

ski namestek, in od katere ni dobil župnik še nikoli niti zrna v blagu, niti vinarja v denarju.

— Proti tujejezičnemu časopisju v Ameriki. »Ameriška Domovina« se peča s pisanjem Fordovega lista »Dearborn Independent«, ki je za to, da se tujejezično časopisje v Ameriki čim bolj omeji, češ da ovi- ra amerikanizacijo. »A. D.« naglašja, da so izseljencem vsaj prva leta, ko pridejo v Združene države, listi v domačem jeziku neobhodno potreben kažipot v vseh zadevah javnega in zasebnega življenja. Brez teh listov bi bil izseljenec, ki še ne zna angleško, brez brambe prepuščen raznim sieparjem in zapeljivcem. Pa tudi kasneje potrebujejo izseljenci domačih glasil, da jih branijo pred izkoriščanjem in zastavljanjem nasproti Američanom. — Očitek Fordovega lista, da tujejezična glasila prinašajo oglašje, ki imajo za cilj kršitev alkoholne prepovedi, zavrača »N. D.« kot pristranski, ker prinašajo enake oglašje tudi vsi angleško pisani listi.

— Naturalizacija izseljencev v Združenih državah. Glasom uradnih podatkov je bilo l. 1920. v Združenih državah od 169.437 jugoslovanskih izseljencev naturaliziranih 42.686. Te številke pa niso točne, ker je veliko Jugoslovancev vpisanih še od prej pod Avstrijo. Pač pa je razmerje precej natančno označeno v odstotkih. Po teh številkah je bilo navedenega leta med jugoslovanskimi izseljenci 25,2% že sprejetih v ameriško državno zvezo, 17% je imelo vloženo prošnjo za sprejem, 55% še ni imelo nikakega izkaza ameriških oblasti in o 2,8% se državljansko stanje sploh ni dalo dognati. To razmerje naturalizacije jugoslovanskih izseljencev v primeri s pripadniki drugih držav nikakor ni ugodno. Tako je naturaliziranih bivših državljanov Švedske 69%, Anglije nad 63%, Francije 57%, Nemčije celo 73%, Češkoslovaške 46%, Avstrije 38%, Ogrske 29%, Poljske 28%, Romunske 41%, Rusije 40%, Italije 28%. Za Jugoslavijo zaostajajo samo Turčija, Grčija, Portugalska, Bolgarija, Španija in Albanija, ki ima v Ameriki le 7,4% naturaliziranih izseljencev. Nekoliko ugodnejše je za nas razmerje l. 1921., ko izkazuje statistika 24,8% naturaliziranih Jugoslovancev.

— Povojnice. Belgrajski listi poročajo, da donasajo meščani in kmetje zlasti iz bližnje okolice Belgrada in iz Vojvodine številna rojstva darila ali »povojnice« za prestolonaslednika. Večinoma prinašajo srajčke iz domačega platna, male opanke, kos pogače, glavico čebule in zlatnike vseh mogočih vrst. Malega prestolonaslednika so se spomnili celo belgrajski cigani, v katerih imenu je zmesel njihov zastopnik na dvor pisanega petelina. Ko ga je izročil dvorski straži, je dejal: »Ni ravno treba

vsem vedeti, kdo ga je poslal, ampak za-

pomnite si, da pisan-petelin pomeni srečo.« — Javni nameščenci! Izredni občni zbor »Strokovne zveze javnih nameščencev« se glasom sklepa ustanovnega občnega zbora vrši v soboto 29. t. m. ob 19. uri v kleti I. delavskega konsumnega društva, Kongresni trg 2, s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in otvoritev. 2. Sprememba pravil. 3. Sprememba pravilnika. 4. Določitev članarine za strokovni razred. 5. Slučajnost. — Če občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši čez pol ure ne glede na število navzočih članov v istem prostoru in z istim dnevnim redom. — Tovariši, udeležite se polnoštevno! — Načelstvo.

— Promet med Zirmi in Školjo Loko. Na našo vest iz Poljanske doline dne 8. t. m., tiče se prometa med Zirmi in Školjo Loko, smo prejeli iz zanesljivega vira podrobna pojasnila. Iz teh pojasnil je razvidno, da sedanja uredba poštnega prometa popolnoma ustreza potrebam in koristim prizadetega prebivalstva in poštne službe. V slučaju potrebe so na razpolago za poštni promet tudi trije avtomobili. Ljudstvo si nikakor ne želi spremembe, ki jo predlaga dopisnik iz Poljanske doline, ker ve, da bi bilo potem v vsakem oziru na slabšem. — Ob sebi se razume, da stojimo na strani splošnega interesa in da bomo podpirali le tu označene težnje prizadetega prebivalstva.

— Najjužnejša nemška obmejna šola. Avstrijski listi poročajo, da se prihodnjo nedeljo slovesno odpre v Ljubelski dolini najjužnejša nemška obmejna šola (ponemčevalnica).

— Desetletnica obstoja orlovskega odseka v Dravljah se praznuje v nedeljo, dne 16. septembra 1923 s popoldansko prireditvijo. Ob pol dveh je sprejem gostov pred vasio; ob pol štirih pa javni telovadni nastop domačih in sosednih Orlov in Orlic. Po telovadbi prosta zabava na vrtu pri Mihelju. Pri proslavi sodeluje godba z Viča. Prijatelji orlovstva, prihitite ta dan v Dravljje povzdigniti orlovsko misel. Na svidenje!

— Iz Novega mesta. Odvetnik dr. Ivo Česnik je preselil svojo pisarno iz Krajčeve hiše v I. nadstropje hotela »Union« (poprej pri »Pošti«).

— K slavnosti 30 letnice mature v št. 202. je potreben dostavek, ker so bili izpušeni sledeči slavljenici: Kaiser Adolf, višji sod. svet., Kandare Emil, Makar Ivan, profesor, dr. Orel Ivan, ravnatelj, Neubauer Fran, katehet in pesnik.

— Pisma za Reko. Ministrstvo za pošto opozarja, naj se vse za Reko namenjene pošiljke ne naslavljaajo z »Reka«, ampak »Fiume«, ker italijanska pošta pisem in drugih pošilk ne dostavlja. Kdor pa piše na Reko v Črni gori, naj dostavi razločeno: Črna gora.

— Križna gora pri Ložu. Kruta vojska tudi tej prijazni romarski cerkvi ni prizanesla. Od starih bronastih zvonov je ostal le mali B zvon z letnico 1666, o katerem se pripoveduje, da je visel nekda v stolpu sv. Marka v Benetkah in bil tam cerkvi na Križni gori podarjen. Verjetno je to. Na zvonu je vilita res podoba sv. Marka in je poleg tega znano, da je bila nekda Križna gora kot božja pot po vsej Primorski tja do Beneške Slovenije znana. Naposled je pa tudi ta zgodovinski zvon postal žrtev povojnih razmer. Ker je nadomestoval tri zvonove, so ga neprevidni potrkali ubili; počil je. Staro zvonjenje ni bilo, kar se tiče dispozicije, najbolje. Bil je takozvani kvartsekstakord D, F, B; prevelika razlika med srednjim in malim zvonom. Vendar pa je, kar se tiče glasu, zlasti veliki D s svojim harmoničnim glasom kaj prijetno donel na uho poslušalca. Pretekli mesec pa je dobila cerkev zopet nove zvonove, katere je znani obešalec Fr. Jerman iz Dola pri Ljubljani prav mojstrsko obesil. Zvonovi so sicer jekleni, vendar pa tako ubrani in mogočni, da se zdi, kot bi človek poslušal godbo. Dispozicija je: veliki zvon H v teži 2380 kg, srednji D 1175 in mali F 875 kg. Zal da se je vsled razmer opustil četrti G zvon, kar bi to zvonilo zelo spopolnilo. Križni gori je le čestitati na takem mogočnem zvonjenju, kar pa tudi po pravici pristojni tej lepi gori, katere je ne le kot romarski kraj, nego tudi mnogim izletnikom in hribolazcem dobro znana. Leži 857 m nad morjem in veže takorekoč ložko in cerkniško ravnilo. Ob vznjožu gore je vhod v znano podzemeljsko jama s kapniki, podzemeljskim jezerom in brezštevilnimi skeleti jamskih medvedov (Ursus spelaeus). Divno krasen pa je pogled zlasti na Cerkniško jezero, razprostrto ob vznjožu temnega Javornika, sedaj mejnik med Jugoslavijo in Italijo, zlasti našim vrlim bratom Pivčanom, kateri so v kaj velikem številu vsako leto radi prihajali na Križno goro, a jim je sedaj pot čez državno mejo otežkočena. Ugamo, da ne za večno.

— Nov telefonski imenik. Vsem zainteresentom in telefonskim naročnikom sporočamo, da je izdala direkcija pošte in telegrafa v Ljubljani nov imenik telefonskih naročnikov in telefonskih central svojega področja. Prodajna cena mu je 8 Din. V Ljubljani in Mariboru ga prodajate tamošnji glavni pošti (v Ljubljani brzojavni telefonski oddelek, kjer je telefonska govorilnica). Nadalje ga bodo prodajale pošte Bled 1, Brežice, Celje, Dol. Lendava, Domžale, Gor. Radgona, Jesenice, Gor.

Kamnik, Kočevje, Kranj, Ljutomer, Murska Sobota, Novo mesto, Ptuj, Ormož, Rog. Slatina, Škofja Loka in Tržič. Interesenti v ostalih krajih ga lahko naroče pri eni izmed navedenih pošt ali pa naravnost pri ekonomatu direktorije pošte in telegrafa v Ljubljani.

— Na potu okoli sveta. »Cillier Zeitung« poroča, da je štajerska rojakinja in sotrudnica tega lista Alma M. Karlin, ki je na potu okoli sveta, zadnje leto bivala v Tokiju, že mesec julija odpotovala v Peking ter tako pravčasno ušla grozi in nevarnostim potresne katastrofe. Gdč. Karlin se preživlja na potovanju z novinarstvom, poučevanjem jezikov, predavanji in podobnim. Njena poročila s poti se prepletata s humorjem, iz katerega pa pogosto prikipi grenkost.

— Zahteve zobotehnikov na Hrvaškem. Zobotehniška sekcija v Zagrebu sklenila, da v Zdravniškem društvu pošlje odgovor na svoje zahteve, ki jih je predložila začetkom poletja. Sekcija skliče shod na katerem bodo razpravljali in sklepali morebiti potrebnih nadaljnjih korakov.

— Tatvine in vlomi. V Dobovi je bilo goštilničarju Mihaelu Kovačiču ukradeno s krogliča 6 lesenih in ena medena kroglica v skupni vrednosti 7000 kron. — Neznani tat je zlezel skozi okno v hišo posestnika Ivana Platinca in je odnesel obleke v vrednosti 20.000 kron. — Posestnika Alojzija Vrtačnika pri Škrižu so tatovi oškodovali za 12.000 K. — V milci so odnesli Tereziji Burger blaga v vrednosti 16.000 K.

— Zahtevajte po vseh hotelih, kavarnah in restavracijah specialna vina v steklenicah slov. trdke Gijuro Valjak, Grajska klet v Mariboru. 4838

— Eau de Cologne Louis XIV. se odlikuje posebno s svojim finim, ugodnim, osvetožujočim vonjem, ter se porablja kot parfum in z izrednim uspehom za negovanje obraza in telesa. — Cena 1 l Din 150.—, ½ l Din 80.—. Steklenico je prinesiti seboj. — Uran Parfumerija, Ljubljana, Mestni trg 11. 5205

— Tečaj za strojepisje in stenografijo. Na zasebnem učilišču Legat v Mariboru začne novi tečaj za strojepisje in stenografijo dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Vpisovan in pojasnila v trgovini s pisalnimi stroji Lega Maribor, Slovenska ulica 7, telefon 100. 5279 (8)

Primorske novice.

p Odhod dekana šašlja. Dne 11. sep. zapusti Istro, kjer je služboval 33 let, dekan v Klancu g. Milko Šašelj. Služboval je v Sv. Ivanu pri Trstu, Vitovljah Šmarju pri Kopru in nazadnje v Klancu. Povsod je bil vsled svoje velike blagostojnosti zelo priljubljen ter je slovel tudi kot izvrsten govornik. Istro bi ga potrebovala bolj nego kdaj prej, a vladodržcem ni po volji, zato mora iti.

p Vlada razpustila občinski svet št. Petru na Krasu. Vlada je sedaj razpustila tudi občinski svet v št. Petru na Krasu. Svoje odredbe vlada sploh ne utemeljuje. Kolikor je znano, je bila občinska uprava docela v redu. Za generala je imenovan uradnik postojnske podprefektur Migliorette.

p Mussolini pride v Trst novembra. Iz Rima poročajo, da je Mussolini sprejel tajnika Industrijske zveze v Julijskih krajini dr. Cimadorija in poslanca Giantekki sta Mussoliniju znova opisala položaj Trsta. Mussolini je zagotovil, da bo popiral vsako gospodarsko prizadevanje. Trstu, posebno pa ustanovitve steklarske industrije. V Trst pride Mussolini dne 4. novembra t. l. Koliko bo Trstu s tem pomagano, je seveda vprašanje.

p Položaj na Goriškem. »Piccolo« je dne priinesel naslednje poročilo: »Goriški podprefekt je imel sestanek z vsemi župniki svojega obsežnega okrožja; poročali so mu natančno o položaju v posameznih občinah ter predložili spomenice in prošnje. G. komisar Nicolotti se je v teh pogovori prepričal, da je finančni, moralni in politični položaj v celotnem goriškem okrožju zadovoljiv in da je kmetstvo prebivalstva popolnoma mirno in delavno. V tem smislu je poročal tudi svojim nadrejenim oblastvom.« »Goriška Straža« naglašja, da to poročilo ugotavlja, kar so Slovenci vedno trdili: da med njimi ni nikakih veleizdajskih gibanj ali teženj, da odkrito priznavajo italijansko državljanstvo in da ne pričesar drugega nego ohraniti svojo samobitnost in v miru živeti s sodržavljani, govore italijanski jezik.

p Proti draginji domačih pridelkov. Goriški mestni komisar Fabioti je izdal razglas, v katerem naznanja odredbe proti draginji domačih pridelkov: zelenjave, soka itd. Poslej se bodo smele kupiti na določeno mesto, kjer bodo vsaki dan določena posebna komisija, sestavljena iz zastopnikov

mesta, zastopnika producentov in zastopnika konsumentov. Cene bodo za vse obvezne in se bodo kršitve kaznovala z globo od 50 do 300 lir.

p Italijanski tečaj za slovenske učitelje se je te dni otvoril v Vidmu. Udeležuje se ga 50 slovenskih učiteljev in učiteljic, ki imajo brezplačno vso oskrbo.

p Napad. Minolo soboto zvečer je v Gorici šestorica pijanih fašistov napadla trojico Slovencev, ki so se na Kornu mirno pogovarjali v slovenskem jeziku. Da se umaknejo pretepu, so Slovenci zbežali.

Štajerske novice.

š Končana stavka delavcev južne železnice. Po 14 dnevni stavki so se danes 10. t. m. zopet vrnil na delo vsi delavci južne železnice na koroškem kolodvoru razen 12, ki so bili osumljeni kot kolovodje. Vsi drugi so bili na novo sprejeti. Sprejetja so se vršila do 3. ure popoldne. Kakor izvezo, delavci za čas stavke ne bodo dobili plač. Poslanec Zebot se je resno zavzel za žrtve delavskega gibanja. Njegov odločen nastop je preprečil nadaljnje represalije. Delavstvo svojih opravičenih zahtev ni doseglo. Škoda bo težko poravnati. Voditelji delavskega gibanja naj si zapomnijo to stavko.

š Ljudskošolske počitnice. Na pritisk SLS in dveh duhovniških zastopnikov je višji šolski svet z odlokom z dne 23. avgusta vendarle odločil, da smejo okrajni šolski sveti za mesec september in oktober dovoliti v služaju potrebe posameznim starejšim šoloobveznim otrokom dopust. Dopusti so lahko dvojni: generalni (splošni) ali individualni (omejeni). Nujno priporočamo vsem občinam, da takoj naprosijo okrajni šolski svet, naj dovoli dopust starejšim šoloobveznim otrokom. Prošnje treba dobro utemeljiti. Šolsko vodstvo mora sestaviti seznam, za katere šoloobvezne otroke bi bil dopust nujno potreben. Ta seznam mora šolsko vodstvo poslati skupno s prošnjo pristojnemu okrajnemu šolskemu svetu, kateri mora te prošnje takoj rešiti. Najbolje je, da te sestanejo h skupni seji krajskega šolskega sveta, župani in duhovščina ter sestavijo dobroteljno prošnjo za šolski dopust. Prošnje naj podpišejo vse vložene občine in krajski šolski svet. Okrajna šolska sveta v Slov. Bistrici in Mariboru sta v svojih sejah te dni sklenila, da se morajo take prošnje upoštevati in otrokom dovoliti dopust do 31. oktobra.

š Srebrna poroka. Josip Netreb, stavbenik v Mariboru, slavi danes 11. sept. svojo srebrno poroko. Našemu vrlemu prijatelju priskrbo čestitamo!

š Glasbena Matica v Mariboru je pri pregledovanju svojega celokupnega inventarja našla, da ji manjkajo razne muzikalije, godala ter posamezni kosi opreme, oziroma pohištva. Na podlagi tostvarnih poizvedb in zapisov se je ugotovilo, da so bili manjkajoči predmeti pri raznih prilikah in sicer že tekom vojne, ko je bil lastnik vsega inventarja še tedanji »Marburger philharmonischer Verein«, kakor tudi po vojni, ko je postala lastnica »Glasbena Matica v Mariboru«, izposojeni raznim interesantom, ki izposojenih stvari še do danes niso vrnil. Ker je teh stvari mnogo, Matica vsake posebej ne more iztirjati, vsled česar poziva lemo potom vse one, ki imajo ali od »Marburger philharmonischer Verein« ali od »Glasbene Matice v Mariboru« izposojene muzikalije, godala ali kose opreme, bodisi da nosijo ti predmeti družinski žig ali ne, da jih nemudoma izročijo pri upravitelju Matice, g. Kavčiču, v prostorih Matice, Goetzova hiša, III. nadstropje, ali pa da ravnotam naznani, da želijo obdržati predmete še dalje na posodo in da v tem zadnjem slučaju podpišejo primerno potrdilo. Proti onim izposojevalcem, ki bi se temu pozivu ne odzvali, bo postopala Matica potom sodišča. Ker je nadalje pričakovati, da je mnogo teh predmetov založenih, se naprošajo vsi oni, ki bi vedeli v tej smeri podatke, da jih naznani na gornji naslov.

š Dobrna pri Celju. Rudolf Schmidt, veletrgovec Matheis nasledniki, Brežice, je poročil gospicu Tino Vrečno iz St. Jurja ob južni železnici.

Koroške novice.

k Ljudsko gibanje v Mežiški dolini. Po uradni ugotovitvi šteje dekanija Dravograd, ki obsega celo Mežiško dolino: 15 župnij, med temi tudi Jezersko in St. Andrej na Ravnah, ki štejejo skupaj 18.413 katoličanov, 115 pravoslavnikov, 19 protestantov in 2 žida. Kakor znano sveta stolica še vedno odlašajo župnije Mežiške doline, ki spadajo v krško (celovško) škofijo, vkljub ponovnemu posredovanju jugoslovanskih škofov priključiti mariborski škofiji, oziroma Jezersko in St. Andrej ljubljanski škofiji. Večjo pripravljenost je pokazala sveta stolica, ko je šlo za odcepitev Kanalske doline od krške škofije ter njeno priključitev k sedaj italijanski goriški nadškofiji. Mi težko čakamo odločitve svete stolice! — Rojenih je bilo v dravogrski dekaniji v letu 1922 574 otrok (31 na tisoč prebivalcev; l. 1921: 34.4), od teh je bilo 20 mrtvorjenih in 173 nezakonitih (30%; leta 1921 26%). Pozakonitih je bilo 43

otrok. Katoliških porok je bilo 152 ter dva mešana zakona (8.3 na tisoč prebivalcev; leta 1921: 9 na tisoč). — Umrlj jih je 340 (18.4 na tisoč prebivalcev; l. 1921: 24.8). Od teh je bil le 1 samomorilec; neprevideh pa je umrlo 37 oseb. Torej je bilo 234 več rojenecov kot mrtvih. — Divjih zakonov se je saniralo (poročilo) 25; a še vedno šteje dekanija 26 slučajev divjih zakonov, ker svetne oblasti ne podpirajo dovolj ali prav nič cerkve, oziroma ji še nasprotujejo, če gre za prepovedi ljudstva. — Zanimive so številke, kako narašča število letnih obhajancev. Dekanija šteje 16.666 oseb, ki so godne za sv. obhajilo, a sv. obhajil se je razdelilo 50.450 v minulem letu. — Kdor pozna življenjske razmere Mežiške doline, ne bo preostro sodil iz teh suhih številčlj. ljudstva, ki prebiva v tej industrijski dolini. Ljudstvo ni pokvarjeno, pač pa se preveč povzije domače sadne in žgane pijače, pa tudi služinčad, hlapci in dekle, nimajo primernih (ločenih) stanovanj, kar oboje deloma pojasnjuje visoko število nezakonitih porokov in divjih zakonov (večinoma iz priseljenih delavskih krogov).

Gospodarstvo.

g Žitni trg. Na novosadski produktni borzi notirajo žitu sledeče cene: pšenica 340—432.50 Din, ječmen 260 Din, oves 300 Din, koruza 267.50—300 Din, beli fižol 487.50 Din, pšenična moka št. 0 550 Din, št. 2 500 Din, št. 5 460 Din, št. 6 400 Din. Tendence nespremenjena. — Na zagrebškem žitnem trgu so pa sledeče cene: koruza 290 Din, fižol 460 Din, pšenična moka št. 0 555 Din. — Tendence nespremenjena.

g Tržne cene v Zagrebu. Cene telečjega mesa: Prednji deli 25 Din za kilogram, zadnji po 27 Din. — Piščanci po 20 Din, kokoši po 40 Din, velike kokoši po 60 Din, pitane race po 75 Din, pitane gori po 170 Din komad. — Grozdje po 8 Din, slive po 2.50 Din, štajerska jabolka po 5 Din, breskve po 7.50 Din. — Jajca po 2 Din.

g Bogata češpljeva letina v naši državi. Neka srbska tvrdka je ponudila Čehom 300 do 400 vagonov češpljev franko Ljubljana ali Belgrad. Čehi bodo porabili češplje za izdelavo čežane ali pa kuhanje slivovke.

g Trgovinski položaj v Bosni in Hercegovini. Iz Sarajeva poročajo: Trgovinska situacija je ostala v mesecu avgustu ista kakor je bila prejšnji mesec. Denarna kriza je čimdalje bolj občutljiva. Markantni dokaz je zlasti železarska delniška družba »Majdan«, ki je skupaj z neko sarajevsko banko začela zidati novo veliko trgovinsko hišo in skladišče, pa je v pritliju ustavila delo zaradi pomanjkanja denarja. Stavbno gibanje je bilo letošnje poletje vobče jako slabo in mnogo prešnje in prijav za dovoljenje novih stavb ni bilo rešenih samo radi pomanjkanja denarja. Na tekstilnem trgu se polagoma polnijo skladišča z zimskim blagom. Obzaložanja vredno dejstvo je, da slabo laško blago izpodriva solidne češke tkanine. Zadnji čas so Lah ustanovili nova komisijarska skladišča ter odprli štiri laške agencije. Glavno ugodnost imajo laški trgovci v cenejšem uvozu in v tem, da dovoljujejo najmanj trimesečne kredite. Prevoz blaga iz Laške v Sarajevo traja nekaj dni, iz Češko-slovaške pa štiri ali celo šest tednov. Ker dovoljujejo češki industrialci le v redkih slučajih kredite 30 ali 60 dni, se dogaja, da ima bosanski trgovec plačati češko blago preden ga dobi. Da traja prevoz blaga iz Češke v Bosno štiri ali celo šest tednov, so največ krive jugoslovanske železnice in pa carinarnice, ki nimajo nobenega smisla za točno uradno poslovanje. Kakor je iz zgoraj navedenih razmer razvidno. Lah polagoma, a stalno rine na Balkan v veliko škodo češko-slovaški industriji, kar moramo s slovanskega stališča le obzaložati.

g Primanklijaj mažarske inozemske trgovine. Po poročilih iz Budimpešte znaša primanklijaj inozemske bilance v prvi polovici t. l. 104.2 milijona zlatih kron. Lansko leto je znašal deficit v enaki dobi le 49 milijonov zlatih kron. Uvoz v prvi polovici 1923 je znašal 268.9 milijona K več kakor v preteklem letu. Izvoz znaša 159.7 milijona zlatih kron, kar pove, da se jo zmanjšal za 17.3 milijona zlatih kron.

BORZA.

Curih, dne 10. septembra. Pešta 0.03, Berlin 0.000014, Italija 24.30, London 25.22, New York 556, Pariz 31, Praga 16.60, Dunaj 0.00784—0.0079, Sofija 5.35, Belgrad 5.85, Varšava 0.0023.

Zagreb, dne 10. septembra. (Sklep) London 427.50—428.50, Pariz 5.27, Curih 16.95—17.025, Berlin 0.00025—0.0005, Dunaj 0.1315—0.1325, Praga 2.81—2.82, Trst 4.06—4.08, New York 93.75—94.25, Budimpešta 0.51—0.55. Valute: Dolar 92.50—93.75.

Ljubljanske novice.

lj I. razred ženske realne gimnazije (na liceju) ostane, ker je vlada izjavila, da prevzame to v svojo oskrbo. Vpisovanje se vrši danes, v torek, 11. septembra v ravnateljstvu pisarni.

lj Novo orjunsko junaštvo. Minolo nedeljo zjutraj okoli ene se je vračal s kolodvora proti domu zidarski pomočnik Štefan Jevšek, ki je zaposlen na Bledu, ter se je pripeljal v Ljubljano z nočnim vlakom. Ko je Jevšek došel v Knaflevo ulico, je naletel tamkaj na izredno glasno gručo orjuncev. Jevšek je hotel iti mirno mimo

njih, toda orjuncem se je očitno hotelo junaških činov, pa so z združenimi močmi napadli nič hudega slutečega nočnega potnika. Na Jevška so leteli od vseh strani udarci in kdove, kako bi se bila zanj stvar končala, ako ne bi bil nekdo pozval orjunskih viteзов, naj nehajo. Tako je Jevšek odnesel sicer mnogo udarcev in znatno poškodbo pod očesom, toda živo glavo je pa vendar ohranil. Ali si orjuna ne bi hotela nabaviti gumijastega pajaca, da bi nad njim merila gume moči in si ne izbirala svojih žrtev med mirnimi pasanti? Naj v ta namen priredi javno tombolo, pa ji je sijajen uspeh zagotovljen!

lj Konservatorij Glasbene Matice v Ljubljani. Ravnateljstvo opozarja starše gojencev in gojence same, da morajo priti gojenci v sredo, dne 12. t. m. točno ob 3. uri popoldne v pevsko dvorano poslopja Glasbene Matice k razdelitvi urnika. Takoj nato se podaja vsak k svojemu učitelju glede podrobne ureditve urnika in pouka. Redni pouk se začne v četrtek, dne 13. t. m. v vseh predmetih in pri vseh učiteljih. Vpisovanje se vrši že jutri v torek, ter v sredo, 11. in 12. t. m.

lj Stolna Vincencijeva konferenca ima redno sejo danes zvečer ob pol 7. uri v običajnem lokalju.

lj Požar na Starem trgu. V nedeljo zjutraj ob tričetrt na tri je dobil gasilski urad telefonično poročilo, da gori na Starem trgu. Poklicni gasilci so se takoj odpeljali z motorno brizgalno in tremskim avtomobilom na lice mesta. Gorelo je na Starem trgu, hiša št. 19, ki je last gospe Ljudmile Milic. Iz strehe je švigal mogočen plamen. Gasilci so tekom pol ure požar lokalizirali. Na pomoč je prišlo tudi prestovoljno gasilno društvo. Gasilci so neumorno delali do 6. zjutraj, da so popolnoma pogasili ogenj in odstranili vsako nadaljno nevarnost. Zgorela je streha v dolžini 12 m, skrajna dela strehe, ki mejita na cesto in na sosedno hišo, sta pa ostala nedotaknjena. Na požarišču je ostala gasilska straža do 1. ure popoldne. Škode je požar povzročil okoli 70 tisoč kron.

lj Ljubljanska porota. Včeraj se je pričelo jesensko porotno zasedanje. Prvi dan so se vršile tri tajne razprave radi zločinov po §§ 125, 127 in 128. Danes prideta na vrsto Florijan Drčar iz Litije radi hudodelstva rop, posilstva, nasilstva in prestopka tatvine ter Jostp Cizelj iz Piršenberga radi hudodelstva tatvine.

lj Prijatelj namiznih prtov je bil aretiran. Pri njem so našli trije gostilniški prti in kuhinjska brisalka s črko M., kojih lastnikov se ni moglo dotedaj ugotoviti. Raditega se vabijo vsi, ki so jim bili posamezni namizni prti v tekočem letu ukradeni, da se dne 14. t. m. med 9. in 10. uro zglasijo na policijskem ravnateljstvu v sobi št. 19 pri revirnem nadzorniku Grušnu in si predmete ogledajo.

lj Policijsko kronika. Ivanu Galetu je bilo v veži na Miklošičevi cesti ukradeno 2000 K vredno kolo, v Trubarjevem parku pa Ivanu Mušiču 4000 K vredno kolo.

lj Higijenična česalnica za dame O Fettič Frankheim, Ljubljana, Kongresni trg 19. Negovanje las. Ondulacija. Barvanje z L'Oreal Henne. EL masaža lica. Manicura. Izvršuje vsa lasna dela. Kupuje odpadene in odrezane lase po najvišji dnevni ceni. Parfumerija. 5312

Cerkveni vestnik.

c Pastoralna konferenca za radovljiško dekanijo se vrši v sredo, dne 3. oktobra popoldne ob 2. v Radovljici.

c Euharistični kongres v Genovi. Dne 5. sept. se je v Genovi otvoril euharistični kongres, na katerem je zastopal sv. stolico kardinal De Laj. Slavnostnega sprejema se je udeležilo poleg kardinala 60 škofov in ogromne množice ljudstva. Fašistovska narodna milica je tvorila kordon, sodelovala je tudi fašistovska godba.

Orlovski vestnik.

Krasen album iz Pariza je prispel. Stane 66 Din in vsebuje približno 200 slik, ki so zelo lepo izpadle. Naroča se še do 15. t. m. v pisarni O. P. Ljudski dom. Razglednice naših telovadcev v Parizu se dobe po 6 Din istotam.

»Vigred« je tiskarna premalo poslala. Zato je nismo mogli odposlati vsem krožkom. Prosimo potrpljenja, dokler tiskarna ne dopolnje ostalih izvodov. Uprava »Vigred«.

Fantovski večer šentjakobskega »Orla« se vrši danes ob pol 8. zvečer v prostorih Prosvete, Sv. Florjana ulica št. 15. Vdeležba je za vse člane obvezna. Novi člani dobrodošli.

Odborova seja šentjakobskega »Orla« se vrši danes zvečer po fantovskem večeru. Prosi se, da se je vdeležijo vsi odborniki.

Redni občni zbor šentpeterskega Orla v Ljubljani se vrši v sredo, 12. t. m. ob 8. zvečer v šentpeterski prosveti. Ker so po Poslovniku dolžni priti vsi redni člani, se pričakuje polnoštevilne udeležbe. — Vrhovec Jože, t. č. predsednik.

Prosveta.

pr Dr. Mih. Opeka: O ljubezni. Dva najst samaritanskih govorov. — Vsebinska: 1. Kaj? kdo? in zakaj? 2. Ljubezen do sovražnikov. 3. Telesna dela usmiljenja. 4. Bolniki. 5. Duhovna dela usmiljenja. 6. Recuiem aeter-

nam... 7. Največji grah zoper ljubezen. 8. Sovraštvo in sovraštvo. 9. Nevoščljivost. 10. Jezik žali ljubezen. 11. Ne sodite, da ne boste sojeni! 12. Ljubezen kronana. — Dr. Mih. Opeka: Kam greš? Sedem govorov o božjih klicih. — Vsebinska: 1. Božji klici in gluha ušesa. 2. Gospod, kaj hočeš, da storim? 3. Vse drugo — le duhovnik ne! 4. Celibat. 5. Še drugi pomisleki. 6. Ljudje po celicah. 7. Tem, ki so pot izgubili. — Prva knjižica stane 16 Din, druga 10 Din; po pošti vsaka 1.50 Din več. — Obširneje o knjižicah še izpregovorimo.

Narodno gledališče.

Zadnji operni predstavi za abonente sozone 1923/24 se vršita v torek 11. in v sredo 12. t. m. V torek, 11. t. m. za abonente reda A predstava opere »Carmen«, v sredo, 12. t. m. pa za abonente reda F predstava opere »Tosca«. Obakrat gostuje v glavnih tenorskih vlogah odlični tenorist dr. Mihael Nasta. Naslovno vlogo v operi »Carmen« poje ga. Rewiczewa, vlogo Michaela gđd. Kattnerjeva, vlogo Escamilla g. Cvejič. Nadalje nastopijo gg. Matačičeva, Siličgojeva, Zupan, Mohorič, Debevec, Perko itd. Dirigira g. Matačič, režira g. Sevastjanov. Pleše je aranžirala gđd. Svobodova. Naslovno vlogo »Tosca« poje gna. Zikova, Scarpio g. Levar, cerkovnika g. Pugelj. V ostalih vlogah nastopijo gg. Šubelj, Mohorič, Mencin itd. Opero režira in dirigira ravnatelj opere g. Rukavina.

Gostje v naši operi. V »Prodani nevesti« smo imeli priliko poslušati g. Imro Polakovo, starejšim Ljubljancem dobro znano, priljubljeno slovensko igravko, ki se je povzpela do opere, dasi ji njena pevka izobrazba in naravna igravska duhovitost bolj odkaže mesto v opereti. Sicer pa moremo reči, da je bila njena Marinka zlasti igravski prav dobra, pa tudi s petjem smo se razen intonacije v višini dokaj lahko spoprijaznili. Od domačih, že znanih pevcev je Janka pel Simenc, ki ima izvrsten zmogovit material, ki ga bo, če se bo pridno učil, usposobil za mogočen junaški tenor. Pred vsem mora paziti na čisto vokalizacijo, da začuti lepoto tudi ozkega e in premaga preširoki a, ki kakor da ga na prehodu v nosno votlino pavalja. Iskreno želimo, da se s sedanje stopnje delne usovitosti, čim prej dvigne na višek dosegljive popolnosti, ki pri njem ne bo majhna, zlasti če s pevskim napredkom vzporedi tudi igravskoga. Zathey je kot Kecal izvrstno igral, pa tudi pel. — Kattnerjeva (Katinka) ne vemo, kje včasih glas nastavlja; igrala bi kar. Mohorič ima v Vašku morda eno najsrečnejših vlog. — Korenjakova se počasi, pa vztrajno lušči; glasek se ji osvoboda tesnobe. Medven je kot glumač kar prijeten, Drenovec tudi. Novi pevci: Šubelj je že, pa če mu glas zavzame, vzplava, bo še vse kaj drugega. Dr. Rigo (Mih) se nam je zdel čisto Cvejič (ali ni bil?), le da izboljšan, nekoliko krhek, pa izdaten, z lepšo, slovensčini bližjo izgovorjavo. — Ropasova nas je s svojim izdatnim, polnim glasom kar zadovoljila, tako, da je opera, čeprav ne v najboljšem zastopu, ki bi bil pri nas mogoč, v celoti učinkovala.

V »Seviljskem brivcu« je gostovala ga. Wesel-Polla, ki smo jo njeno silno gibkost že parkrat podčrtavali. Njena moč je v čudovito prožni, lahni koloraturi: kot biseri se ji usipljejo iz grla zvonki toni pestrh floritur, kakor vodomet z bliščečimi kapljicami se igra s tehnično najtežje izvedljivimi melodičnimi umetnostmi. Kako čudovito razgiban je njen trilek: izpočetka njega nežno zibanje, lahno rast, komaj zaznaš, pa se ti brž razraze v ogromne širine, in nazadnje ga pa v tenki nitki zopet kar nekam vase vsika. Tako visoko razvite tehnične usovitosti še nismo mnogo občudovali. Edini, ki ga ji je ta večer mogel ob stran postaviti, je Beletto, samo zaradi njega bi bilo vredno iti opero poslušat: on je ves umetnik, dovršen v vsakem zlogu, popoln v vsaki kretnji. Če je prej pozornost občinstva deljena, se ob njegovem nastopu skoro hipoma stopnjuje do napetosti. Pa je tudi nihče ne zna in ne more tako vzdrževati in stopnjevati! Kako zavestno, naravnost mogočno stopnjeva ponavlja isto besedo z isto melodično vsebino na isti harmonično instrumentalni podlagi, na isti višini. Da vzamemo iz tega večera za primer samo besedico: »kakor mrtvec«; kakor da ga smrt s koščeno roko že za vrat drži in v grob tlači, v takem trepetu je vdrgel ponavljaj njegov smrtno posineli glas. — Levar nas je z živahno igro popolnoma zadovoljil, s petjem tudi kar, razen v prvem delu prvega dejanja. Seveda bi moral glasu vsakako odzvati priznak, težo nade, da bi njegovo petje odgovarjalo njegovi veliki igravski darovitosti. S Kovarjem smo — izvzemši zopet prvi del — kar lahko izhajali, zlasti z njegovim razgrajenjem; tudi tisto pehanje iz želodca, ki ga je — menda nehote — ali hote? — semtertja prav dobro napravil, se je tej vlogi dobro prilagajal in dajalo pijanosti videz resničnosti. — Zupan je za smešne vloge (prim. Gor. slavička) prav dober, škoda da je v pevski izobrazbi ostal pod vrhom. — Pugelj je — to smo z veseljem opazili — začel zveneti. Izgovorjavo si bo za zaprte, ozke samoglasnike brez dvoma kmalu utensil, da bo njegova govorica kazala pristno bogato slovensko pestrost. — Z vlogo Smolenske v tej operi smo navzlic rahlo posnetemu glasu že svoj čas izrazili zadovoljstvo.

Smernice repertoarja Narodnega gledališča.

Sezona 1923-24 se prične v drugi polovici septembra. Razven par sprememb ostane dramsko i noperno osobje isto kakor v prejšnji sezoni. Če bodo proračunske razmere godne, bo skušala uprava angažirati še nekaj takih moči, ki bi uspešnemu delovanju koristile in bile za nekatere potrebne stroke prav dobre.

A. Drama.

Red dramskih predstav otvori žaloigra dr. Ivana Preglja »Azazel«. Režira jo g. Skrbinišek. Gledališka uprava bo storila po svojih močeh vse, da omogoči dostojno vprižoritev te slovenske dramske novitete, pri kateri bo sodeloval skoro ves dramski ansambel. Nadaljne premiere oziroma reprize v drami bodo: Vojnoviča »Smrt majke Jugovič«, ki se bo igrala v originalu, Hebblova »Judita« in Ibsenova »Gospa z morja«. V obeh zadnjih delih nastopi v naslovni vlogi gospa Marija Vera, članica Narodnega pozorišča v Beogradu. Od ostalih slovenskih avtorjev pridejo po možnosti na vrsto: Cankar s svojo povestjo »Hlapec Jernej« v Skrbiniškovi dramaturgiji, Medved z žaloigro »Kacijanar«, Milčinski z narodno pravljico »Prstan vilinske kraljice«, Jalen z noviteto »Dom«, Remec z verižniško komedijo »Kirke« in drugi. Poleg tega se bodo izvajala še dela sledečih jugoslovanskih avtorjev: Vojnoviča, Ogrizoviča, Begoviča, Krleža, Nušića, Jankoviča, Vukadinoviča itd. Zastopani bodo nadalje tudi slovanski avtorji kakor: Tolstoj (dramatiziran roman »Ana Karenina« in drami »Moč, temec« ter »In luč je svetila v temi«), Leonid Andrejev (»Ekatarina Ivanovna« in »Misel«), Čapek (»Loupežnik«), Perzinski (»Ašantka«). Poleg naštetih slovanskih tragedij, dram in komedij bo nudila drama občinstvu več klasičnih in tudi važnejših modernih del raznih svetovnih avtorjev. V poštev pridejo: Sofokles — »Antigona« in »Kralj Edip«, Shakespeare — »Beneški trgovec«, »Julij Cezar« in »Macbeth«, Schiller — »Kovarstvo in ljubezen« in »Turandot«, Grillparcer — »Valovi morja in ljubezni«, Rostand — »Cyran de Bergerac«, Ibsen — »Ponesrečenci«, Shaw — »Cezar in Kleopatra« ter »Nikoli ne več«, Galsworthy — »Golobček«, Sem Benelli — »Okrutna šalac«, Hauptmann — »Potopljeni zvonec«, Fulda — »Budalo«, Nestroy — »Eno si je zmisli«, Bahr — »Principe«, Fleurs-Caivalet — »Ljubezen bdi« in eno ali drugo delo španskega dramatika Benavente. Izmed dram, ki so se izvajale v prejšnji sezoni, ostanejo na repertoarju: »Hamlet«, »Othello«, »Kar hočete«, »Idijot«, »Živi mrtvec«, »Hasanaginica«, »2 x 2 = 5«.

Preskrbljeno je tudi za primerne mladinske in otroške predstave.

Gledališka uprava, odvisna od sprememb razmer in nenadnih ter neslutnih slučajev, si mora seveda pridržati vse pravice za eventualno potrebne spremembe objavljene repertoarja.

B. Opera.

Sledeči sestavek o delovanju naše opere ne vsebuje samo repertoarja, ki se namerava izvajati tekom prihodnje sezone, temveč kaže umetniške smernice, katere si je izbrala gledališka uprava in v okviru katerih se hoče kretati v nadaljnjih dveh letih. Kaj od navedenega pride še tekom te sezone na vrsto in kaj ne, zavisi od razmer, ki bodo za vprižoritev posameznih del merodajne. Uprava se nahaja predvsem v negotovosti zaradi gledališkega budžeta, ki do danes še ni določen in ki bo merodajna zlasti za izvedbo takih oper, katerih vprižoritev zahteva mnogo novih nabav. Jamči pa, da dobi vsak abonent tekom bodoče sezone, t. j. od konca septembra 1923 pa do konca septembra 1924 dvajset opernih in dvajset dramskih predstav, katerih izbor se bo izvršil iz števila tu navedenih dramskih in opernih del.

Oper, ki se v tem smislu pripravljajo, so: I. slovenske: Nova izvirna opera Rista Savina »Gospodovski senec«. Libreto obdeluje z vizionarno nacionalno tendenco kos koroške zgodovine. Premiera bo na praznik ujedinjenja, dne 1. decembra. Dalje opera S. F. Vilharja »Loputka sirotica«, katere vsebina se dogaja v Dalmaciji. Narodno kazališče v Zagrebu je to skladbo že večkrat vprižorilo. Libreto je spisal pokojni in znani hrvatski dramatik, avtor popularne »Hasanaginice«, Milan Ogrizović. Priljubljeni nestor slovenskih skladateljev Anton Foerster je izročil upravi svoje najnovejše in obširno operno delo »Dom in rod«. Po možnosti se bo na novo študirala ena ali druga opera Viktorja Parme, najbrž »Urh, grof Celjski«. Se nadalje pa ostane na repertoarju »Gorenjski slavček«.

II. hrvatske: opera reprezentanta moderne jugoslovanske glasbene struje dr. Božidarja Širole »Novela od Stanca«. Dalje Vatroslava Lisinskega narodna opera »Porin«, o kateri so glasbeni kritiki še vedno mnenja, da je prva, najboljša in do danes še neprekošana hrvatska operna skladba. — Zajčeva opera »Zrinski« ostane na repertoarju.

III. češke: na češki praznik, dne 28. oktobra bo premiera poleg »Prodane neveste« in »Jenufa« najprezentativnejše češke opere, »Psohlavci«. Avtor tega dela, ki je trajno na repertoarju vseh važnejših čeških gledališč, je bilš mnogoletni ravnatelj Narodnega divadla v Pragi Karel Kovačovic. Stoletnica rojstva Smetane bo proslavljena z vprižoritvijo opere »Poljub«, s ponovitvijo »Prodane neveste« in s prireditvijo simfoničnega koncerta, na katerem se bodo izvajale vse simfonične skladbe Smetane, obsežene pod skupnim naslovom »Ma vlast«. Od Dvořakovih oper pride na vrsto prvič v Jugoslaviji »Jakobin« ter se eventualno na novo naštudira »Rusalka«. Iz minule sezone ostanejo na repertoarju »Tajnost«, »Vrag in Katra« (v novi režiji), »Jenufa« in — samoobsebi umevno — »Prodana nevesta«.

IV. opera modernega poljskega skladatelja Ružičkega »Eros in Psyche«.

V. ruske opere: Čajkovskega »Jolanta«, komična opera »Cerevički« in »Pikova dama«. Ker se zdi, da je do zdaj naša opera ruski repertoar manj gojila, kakor bi po svoji visoki umetniški kakovosti brezdomno zaslužila, je vodstvo nabavilo, oziroma si zaguaralo notne materiale nekaterih oper Rimski-Korsakova. Uprava želi, da se od teh vprižore zlasti »Carska nevesta«, »Majski noč«, »Mozart in Salieri«, pozneje pa »Zlati petelinček« in »Sneguročka«. Ne repertoarju bo še nadalje Čajkovskega opera »Onegin«.

VI. francoske: ponavljale se bodo opere »Mignon« (v novi zasedbi), »Carmen« in »Luizac«.

VI. italijanske: priprave za vprižoritev velike Verdijeve opere »Aide«, ki se na našem odru že dolgo ni pela, gredo h koncu. Od istega skladatelja se po možnosti vprižorita »Traviata« in »Ples v maskah«. Študira se že tudi Puccinijeva opera »Manon Lescaut«. Na repertoarju bodo iz prejšnjih sezon »Seviljski brivci«, »Rigoletto«, »Madame Butterfly«, »Tosca« in »Gianni Schicchi«.

VIII. nemške: na repertoarju ostanejo »Čarostrelec«, »Nižava« in za mladinske predstave »Janko in Metka«. Na novo se vprižore: L. Blecha komična opera »Župan v omari«, (»Zapečatenec«), F. Schmidta »Notredamski zvonar« libreto po romanu Viktorja Hugoja), Wagnerjev »Tannhäuser«, Mozartova »Figarova svatba« ter »Don Juan«. V načrtu sta tudi D'Alberta opera »Mrtven oči« in kot mladinska predstava Humperdinckova »Kraljeva otroka«.

Turistika in sport.

Olimpijski dan 1923. v Ljubljani. Sportna zveza je sporazumno z Jugoslovanskim olimpijskim pododborom v Ljubljani in po nalogu Jugoslovanskega olimpijskega odbora, ki or-

ganizira na ta dan enoten olimpijski dan po vsej državi, sklenila za Ljubljano sledeči sporred: Dopoldne ob 10. uri propagandna šafeta atletov skozi mesto, ob 11. uri matineja v dramskem gledališču, predava g. dr. Demeter Bleiweis o izvoru in pomenu sporta ter o olimpijski ideji, dalje sodelujejo gospe Medvedova, Šaričeva, Marija Vera ter gospodje: Bettetto, Šimenc, Lipah in prof. Ravnik. Ob pol 3. popoldne tombola Sportne zveze na Kongresnem trgu, ob pol 4. popoldne nogometni tekmi Jadran: Hermes nato Ilirija: Primorje, ob 8. uri 30 min. zvečer kot zaključek plesni večer v dvorani Kazine. Po mestu se bodo prodajali odznaki in korist olimpijskega fonda ter nabirali v isti namen prispevki z nabiralnimi polami. Programov za ostala mesta Slovenije ni bilo mogoče ugotoviti, napravilo se bo tekom prihodnjega tedna. Upamo, da bo občinstvo razumelo pomen tega dne in bo od uspeha nabiranja prispevkov v državi pred vsem odvisno, kako bo naša mlada domovina zastopana prihodnje leto na Olimpijadi v Parizu, kjer bodo merile vse države sveta uspehe svoje telesne in duševne kulture.

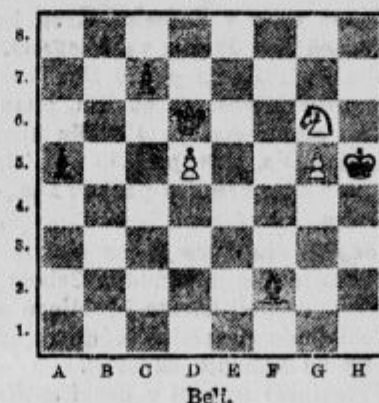
Vsem smučarjem poročamo, da nam je uspelo zagotoviti koč na Veliki Planini za letošnjo sezono ter bo isto oskrboval lanski oskrbnik Zmltek ter sedanja oskrbnica, ki oskrbuje koč poleti. S tem je naša prva zimska postojanka v planinah zagotovljena. — J. Z. S. S.

Šah.

Končnici študiji:

L. A. Selernčev.

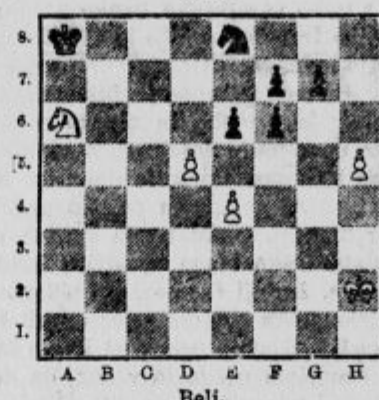
Črni.

Beli na potezi izšli remis.

II. F. Sackmann v Kaiserslautern-u.

Črni.

Beli.

Beli na potezi dobi.

Rešitev študije I:

Na daleč in globoko proračunjeni, tajinstveno zastrti patovski kombinaciji temelji to mojstrsko delo velikega ruskega komponista: 1. Sge5, Ke5: (na 1. ... Ld4 ali Lg3 sledi 2. Sc4 t. 2. Sa5: z remijem. Na 1. ... Kd5: ? pa beli z 2. g56, Ke6 3. g67 celo dobi) 2. g56, Kf6 3. d56! (ne 3. Kh6? radi 3. ... Ld4 4. d6, Ke6 in črni dobi) 3. ... cd6: 4. Kh6, Ld4 5. g67, Kf7 6. Kh7, Lg7: in beli je pat.

Rešitev študije II:

V nekem turnirju, razpisnem od Kaganovih »Neuste Schachnachrichtene« za končnice študije je bila ta študija odlikovana s I. darilom. Razsodnik

je bil dr. S. Tarrasch. Študija je zares došen umotvor in obenem silno poučna. Najti uvod potezo ni ravno pretežavno, kakor hitro si ni jasno, da je po 1. Sc7 t. 2. d56 mogoče držati nadaljnje prodiranje d-kmeta edinole s potezo 2. ... e65. Če potegne nato beli 3. d67 sledi 3. ... Kb7, na 8. d67 pa odgovori črni ... Se6. Rešitev se mora torej pričeti z

1. e4—e5

Če vzame črni sedaj 1. ... fe5:, sledi Sc7 t. 1d. in beli dobi, ker črni sedaj nima več rešilne poteze Se6.

1. ...

2. d5—d6

na Kc6 bi sledilo Sb8 t.

3. Sa6—c7

4. e5—f6:

Na 4. ... gf6: gre seveda kmet h5 neovirno v damo.

5. f6—g7:

Na 5. ... Sg7: sledi 6. h6 in kmet se da več zadržati.

6. Kh2—h3!

Na takojšnje 6. h56 bi sledilo 6. ... Sg7 in 7. ... Sh6:; sedaj pa grozi h56.

7. ...

8. Kh3—h4

Črni nima nič boljšega.

8. h5—h6!

Zelo pikanten končni manever.

9. ...

10. Kh4—h5

11. Kh5—g6

z grožnjo Kg6—h7.

12. ...

13. Kg6—f7

14. Kf7—e8 in kmet d6 gre v damo

A.

1. ...

2. Sac7 t.

3. efb:

4. fg7:

5. Kh3

6. Kg4

7. Kf5 in beli dobi.

Polizvedovanja.

Zamenjan površnik. V soboto 8. t. m. se na vlaku, ki se je odpeljal ob 7. zjutraj na Gorenjsko v vagonu I. razreda zamenjal temen površnik z enakim, ki ima monogram F. S. Lastni poslednjega naj se javi pri vratarju deželne sodišča.

Zamenjan kovčeg. Gospod, kateri je zamenjal kovčeg v kupeju I. razreda poštnege vlaka Maribor—Ljubljana dne 8. t. m. ob 5. zjutraj, naproša, da ga vrne proti zamenjavi svojega Kje, pove uprava lista.

Izgubljena je bila na Bledu na praznik dne 8. septembra od Petrana do veseličnega prostora rjava listnica z večjo vsoto denarja in legitimacijami. Pošten najditelj se naproša, da nazna svoj naslov upravi »Slovenca«, kjer dobi nagrado.

Izgubila se je dne 8. t. m. na Bledu listnica z monogramom F. K., katere je vsebovala nek denarja, železniške dokumente, eno sliko ter v drugih spisov. Poštnege najditelja se naproša, da obdrži denar, a vrne listnico z vsi drugo vsebino, katere je za njega brez vsake vrednosti proti nadaljni nagradi pri Obratnem ravnateljstvu južne železnice, oddelek ekspedit v Ljubljani.

Zgubila se je na praznik, dne 8. septembra ob 5. zjutraj na glavnem kolodvoru od blaga do perona pred odhodom gorenjskega vlaka listnica z večjo vsoto denarja, ki je bil ves prihranek ubogega delavca. Nahaja se v skrajni bližini Pošten najditelj naj blagovoli oddati najdeno vsoto na glavni policiji v Ljubljani proti nagradi.

IZSLA JE

»DRUŽINSKA PRATIKA« za leto 1924.

Dobite jo v knjigarnah in vseh trgovinah. Cena izvodu 5 Din. — Preprodajalci dobijo popust.

Dobro izurjena šivilja

gre na dom. Popravi staro, naredi novo. Gre tudi na deželo. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod številko 5725.

Pekovskega vajenca

in VAJENKO za mešano trgovino sprejem takoj samo z dežele. Starost ne pod 14 let. Več pove IV. VRTACNIK, Ljubljana, Tržaška cesta 19. 5724

Dr. šlechta

ORDINIRA ZOPET REDNO Ljubljana, Dvorni trg 1, II. nadstr.

Za siroto, 14 letno deklico, zdravnega mesta pri kaki g. šivilji, modistini, kjer bi deklica imela tudi brano in stanovanje, ev. jo dam za svojo. — Vprašati Drago Bižal, tajnik, Kočevje.

Služba strojepiske,

ki je absolvirala državno trgovsko šolo, je oddati pri denarnem zavodu v Ljubljani. — Lastnoročno pisane prošnje z izpričevani in zahtevki o plači je vložiti do 15. septembra t. l. pri upravi našega lista pod številko 5628.

Samec Vaso Orehek Maruška

poročena

Ljubljana, 8. sept. 1923.

Poravnajte naročnino!

Anton Tršan Anica Arnejc

roj. Baloh

poročena

9. septembra 1923.

Kranj

Jesenice

KNJIGOVODJA

ki je zmožen vpeljati enostavno knjigovodstvo v tovarniško lesno industrijo, takoj sprejemem po dogovoru. — Ponudbe pod »VEŠČAK 5708« na upravo.

Tvrdba F. in E. REMZGAR, LJUBLJANA — sprejme dobre SLIKARSKE in plesarske pomočnike.

Dva dijaka sprejme na stanovanje in hrano boljša družina. Nadzorstvo dobro. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod številko 5700.

Žagarja

za samico s 3 rezili, takoj SPREJMEM z dobrimi spricvali in večletno prakso. PRULE 8, Ljubljana. 5637

KUHARICO

ki opravlja vsa hišna dela, ali pa SLUŽKINJO ki zna samostojno kuhati, ISČE boljša trgovska hiša na deželi. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Ponudbe na upr. lista pod »Poštena 5589«

Francoščino in klavir

poučuje učiteljica, izprašana v Parizu. — Aneta Potočnik, Aleks, c. 11, pritl., levo.

PRODAM po nizki ceni rabljeno žensko sedlo z uzdo

in prijemki. — FR. JENKO, Medvođe 3.

Fižol vseh vrst

in vsako množino kupuje FR. POGAČNIK, Ljubljana, Dunajska cesta. 5728

Tamburice

prvorazredne uz jeftine cijene proizvaja in nudi P. BOGDANOV & CO., SISAK. Tražite cijenike!

ZAHTEVAJTE POVSOD SAMO

»IDES«

ANTRACEN - ČRNILO,

katero se prodaja v korist »Jugoslovanske Matice«. 5704

Salonsko suknjo

CILINDROM in ORLOVSKI KROJ PRODAM. — Vprašati je postrežniku števil. 26 na glavnem kolodvoru.

Krojaški stroj

dobro ohranjen, je naprodaj na Gospodarski cesti 13, vrata 68, Ljubljana

MLAD KIPAR

prosi dobra srca, če mu kdo odstopi pripristo SOBO z eno posteljo do oktobra, proti primer. nagradi. Naslov naj se pošlje na upravo pod »KIPAR«

Tečaji živih jeziko

(slovenščina, srbohrvaščina, francščina, angleščina, italijanščina, nemščina). Privatne ure in pouk v skupinah po rektini (Berlitzovi) metodi. Vpisovan vsak dan do 22. t. m. od 5.—pol 7. u. zvečer v Beethovnovi ulici 7 (zgradba čekov. urada) pritličje, levo.

S. JERAS, pro

»Toploška«

TOVARNA PLOČEVINASTIH SKATE

I. PLEŠKO, LJUBLJANA

Karlovška cesta števil. 2.

Jabolka in slive

franko rinfuza vagon po 5 in 6 kilo proda JOS. ZURC, Semi

Manufaktura KRISPER Pridelovanje vate

Ljubljana, Rožna ulica šte. 19.
Prideluje in ima v zalogi vse vrste pa-
nučne VATE. - Za odeje, krznarstvo,
bandažiste in konfeksionarje.

!!! AUTO !!!

BENCIN PNEUMATIKA
OLJE VSA POPRAVILA
MAST IN VOZNIJE

IGO-AUTO d. z. o. z. v Ljubljani.
Le prvovrstno blago in delo po solid-
nih cenah nudi

Pisalne stroje,
razmnoževalne
aparate,
Računske stroje

THE REX CO

Ljubljana Zagreb
Gradišče 10 Duga ul. 32
USTANOVljENO 1906
Paviljon H št. 290

Pisarniško po-
hištvo ter vse
pisarniške
potrebščine

Arhitekt in mestni stavbenik

VILJEM TREO

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10.

Telefon Interurb. 103.

Ustanovljena l. 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst ter
izvršuje načrte in proračune.

PIPAN & CIE., kem. komerc. družba z o. z.
Ljubljana, Resljeva cesta 2.

1 a. ameriška — pensilvanska vsakovrstna strojna olja tovarna mast
bencin in terpenin kemični in tehnični predmeti

1 a. angl. Soja jedilno olje, znamke »HOMCO« vsakovrstne ribje
masti, itd. Zastopa največji amer. koncern mineralov in kemikalij.

OGENJ pogasite ter se ga obvarujete takoj s svetovno znanim
originalnim originalnim
»MINIMAX«

ročnim gasilnim aparatom, kateri je zelo priročen in ogenj brez
uporabe vode takoj pogasi. Pojasnila daje samo

Generalno zastopstvo za Slovenijo LJUBLJANA Resljeva cesta šte. 2.

Fran Ravnikar

mestni tesarski mojster

Ljubljana, Linhartova ulica šte. 25.

Telefon šte. 415.

Poštno - čekovni račun 11.428.

izvršuje vsa v njegovo stroko spadajoča dela, in sicer vodno
in nadtalno ter umetno tesarstvo.

Parna žaga in strojne delavnice.

Prevzemam po danih, kakor tudi lastnih načrtih zgradbo
mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske
stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja,
balkone, vrtno ulice, verande ter razna druga vrtna arhi-
tektonična dela. Stopnice, dekorativne stropove ter deko-
rativne stenske opaže. Za razne industrijske stavbe opo-
zarjam zlasti na moje patentirane nosilce za večje proste
raspetine od 12—15 m.

Razstava v paviljonu za stavbeno stroko in lesno industrijo

„VESNA“

Brata POHLIN l. dr.

TVORNICA: vlasnice, ključke, rinčice
za čevlje, kovinskih gumbov itd.

Ljubljana l, poštni predal 128
sprejema vsa naročila, ki se takoj in
v vsaki množici izvršujejo. Zahtevajte
vzorec in cenik. Pri večjih naročilih
popust.

Bronaste zvonove vliva

najceneje in z dobavnim
rokom od 2 do 5 mesecev

Zvonarna in livarna
Št. Vid nad Ljubljano.

Inserirajte v „Slovencu“!

Senzacija in najnovejši izum je

TOPLODAR

brez peči, ki ogreva prostor brez kuriva.

Uspeh velikanski!

Nabavna cena malenkostna!

R. Nipič in drug

izdelovalnica galanterijskih predmetov in aparatov iz kovin

Maribor, Slovenska ulica šte. 20.

150 % prihranka premoga in drv!

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavnica: Din 60 milijonov. Rezerva: 32.515.000.-

Podružnice:

Bled,
Cavtat,
Celje,
Dubrovnik,
Ercegnovi,
Jelsa,

Jesenice,
Korčula,
Kotor,
Kranj,
Ljubljana,
Maribor,

Metković,
Prevalje,
Sarajevo,
Split,
Sibenik,
Zagreb.

Amerikanski odio

Naslov za brzojavke: JADRANSKA.

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wlen, Zadar.
FRANK SAKSER STATE BANK, Cortland Street 82,
New-York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso, Antofagasta, Punta
Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Prva žebliarska in železoobrtna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slov.).

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za železnice, Žebli za ladje, črni ali pocinkani, Žebli za zgradbe, Žebli za čevlje, Spojke za odre in
prage, Spojke za ladje in splave, Zelezne brane, Zobje za brane, Ključke za podobe, zid itd., Vijaki z maticami,
Zakovice za tenderje, kotle in mostove, Vijačni čepi, Verige.

Vseh vrst kovinskih naročil za bakreno koflarstvo, kleparstvo, vodovodne in klosetne naprave izvršuje točno in solidno Prod. zadruga kleparjev, kotlarjev

v Ljubljani, Kolodvorska ulica šte. 18.
Opozorjamo cenjene čitatelje na razstavo v paviljonu F 130

Slovensko trg. društvo MERKUR v Ljubljani priredi v sredo dne 12. septembra 1923 ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih

izredni občni zbor

o sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsedstva. 2. Izročitev diplom 2 častnima članoma. 3. Izpovedba pravil. 4. Določitev članarine. — Vse p. n. člane vabi, da se občenega zbora polnoštevilno udeležijo — ODBOR. 5656

Naznanilo preselitve.

Vsem cenjenim naročnikom ter slav. občinstvu si usojam naznaniti, da sem se PRESELIL s svojo krojaško delavnico iz KOLODVORSKE ULICE št. 18 na POT V ROŽNO DOLINO št. 12 ter si usojam prositi še za nadaljnjo naklonjenost. — FRAN MOŽE, krojač.

Prevzamem boljše gostilno

v Ljubljani ali okolici v najem ali na račun. Naslov pri upravi lista pod št. 4947.

Prodajam 900 m³ tramov

v dimenzijah 3/3, 3/4, 4/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/7, 6/8, 7/8, 7/9, 8/9, 8/10, 9/11, 9/12. Cena za m³ Din 418-75, franko vagon naklad. postaja Slovenija. — Ponudbe resnih reflektantov pod TRAM. na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 5729

LJUBLJANSKE

tov. gostilni-čarje, hišne posetnike in prijatelje vladno prosim, da mi omogočijo povratek v Ljubljano s tem, da mi preskrbe na prometnem kraju adapt. LOKAL za gostilnico ali vinsko klet s skromnim stanovanjem, toda brez koncesije. Posebej potrebujem skladišče za shrambo 2 vagonov pohištva. — NA-PRODAJ imam 2 rezervirane iz trdega lesa po 14 hl, pripravna za žganjekuharsko sado ali vino ter prvovrstni, neokovan vzor. — AVG. ZAJEC, hotel »Stola«, Dobrava-Vintgar, p. Jesenice. 5520

Rabljeni pisalni stroji

na boljših znamk, dobro popravljeni, NA-PRODAJ. — ANT. RUD, LEGAT, MARIBOR, Slovenska ulica št. 7. — Telefon št. 100. 5693

Železne okrogle stopnjice

(SCHNECKENSTIEGE) 3 m 80 cm visoke, kompletne, PRODA SIMON KMETEC v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26. 5636

PRODAM veliko množino VINSKIH SODOV

in 5 močnih HRAMNIH SODOV po 40 hl za vino, pivo ali žganje. — AUGUSTIN, SP. ŠIŠKA, Jerneja cesta 231. 5471

Proda se:

Puch-motor 2½ H.P. in pomožni motorji znamke Cockerell ¼ H.P. po nizki ceni. — AVTO FLORJANČIČ, LJUBLJANA. 4454

VELIKA HIŠA ob glavni cesti, na periferiji Ljubljane, z gospodarskim poslopijem in lepim vrtom ter s takoj prostim stanovanjem za kupca, ugodno naprodaj. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 5689.

Tovorni avto

FROSCH BISSING
POCENI NAPRODAJ.
AVTO FLORJANČIČ, Ljubljana.

Posestvo Moste 14,

obstoječe iz hiše, lepega vrta, njive, kozolca, za ceno 950.000 kron naprodaj. — Pojasnila daje VODNIK FRANC, Slomškova ulica št. 21, Ljubljana. 5697

- Parna lokomobila

25 HP, trdke LANZ, dobro ohranjena, po ugodni ceni takoj NAPRODAJ. Ogleda se še lahko v obratu. — Naslov pove upravnistvo »Slovenca«. 5674

Klavir kratek, prvovrstne kakovosti, predvojno delo, z okvirjem iz med, je radi selitve ugodno naprodaj. — Naslov v upravi pod št. 5661.

VELIKA ZALOGA klobukov in slamnikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stobu, pošta Domžale. Vzorci se vidijo na velesejmu paviljon L oddelek 497, pri vhodu prvi na desno. Prevzemajo se tudi stari klobuki in slamniki v popravilo pri KOVACEVIČ i TRSAN v LJUBLJANI, Prešernova ulica št. 5. Sprejemanje v sredo. Zaloga v Celju, Gosposka ulica 4.

Telefon 436

TOVARNA KANDITOV

Fr. Rozman

MARIBOR, Aleksandrova c. 57. priporoča vse vrste kanditov (bonbonov) po najnižjih tovarnih cenah.

Zahtevajte cenik!

Priporočam zalogo različnih voz lastnega izdelka

MATIJA TERLEP Sv. Jerneja cesta 38 Sp. ŠIŠKA.

Lesna industrija „Javor“ v Logatcu

izdeluje pohištvo in stavbena materialna dela poceni in točno po naročilu. Dobava oprav ca 14 dni po dnevu naročila. Nekaj oprav iz trdega in mehkega lesa stalno v zalogi.

Naprodaj:

Parni stroj 45 PS
Parni kotel
Pregrevač

Vprašati je pri vratarju HOTELA »SLON«. 5608

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Ohjava 4 dinarje.)

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE Ivan Bogataj, konces. elektrotehnično podjetje, Sv. Petra cesta 30. Jože Markeš, Jesenice 54, Gorenjsko. KLEPARJI: Remžgar & Smerkol, Florjanska ul. 13. Produktivna zadruga Kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev in krovcev v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18. Korn T., Poljanska cesta št. 8. MEHANIČNA DELAVNICA: pisalne, računske, razmnoževalne in druge pisarne, stroje popravila in prenavlja Ludovik Baraga, Selenburgova ulica 6/1. PARNA PEKARNA: Jean Schreya nasled. Jakob KAVČIČ, Gradišče št. 5. STAVB. IN GALANT. KLEPARSTVO: Ferenc & Fuchs, Ljubljana, Mirje št. 7. SPEDIČIJSKA PODJETJA: »Čehoslovija« d. d., Sodna ul. 3, Tel. 40. Ranzinger R., Cesta na juž. železn. 7-8. TRGOVINA Z ŽELEZNINO: Sušnik A., Zeloška cesta št. 21, Ljubljana. TRGOV. Z DEŽNIKI IN SOLNČNIKI: Mikuš L., Mestni trg 15. TRGOV. Z ŽELEZNINO IN CEMENTOM: Fran Erjavec, pri »Zlati lopatici«, Valm. zorjev trg št. 7. ZALOGA POHIŠTVA: F. Fajdiga sin, Sv. Petra cesta št. 10.

Ako še niste, pošljite naročnino!

Prostovoljna dražba.

V ponedeljek dne 17. septembra 1923, začenši ob 9. uri dopoldne se bo vršila v žitnici grada »Zgornji Ptuj« dražba starinskega in tudi novejšega POHIŠTVA iz staroplemenitih graščak. Radi vsak čas mogočega ogleda pohištva in zapisnika sklicalnih cen se naj obrnejo zainteresenti na kastelana grada Zg. Ptuj g. F. Karel.

Notar kand. VIKTOR SKRABAR, vodja dražbe.

Odobreno od ministerstva Narodnega zdravja novoiznajdeno in klinično preizkušeno zdravilo kot najboljšo sredstvo proti revmatizmu je

„Radio balsamica“

dr. Ivana Rahlejeva

Zdravilo je patentirano in zaščiteno z znamko v naši državi in v vsem kulturnem svetu. Izdeluje in razpošilja se po vsem svetu samo iz laboratorija dr. IVAN RAHLEJEVA iz Bleda, sedaj preseljenega iz Ljubljane v Beograd. Za informacije se je obrniti na laboratorij

dr. Ivana Rahlejeva, Beograd, Kosovska št. 43.

Ivan Zakotnik

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Ljubljana, Dunajska cesta 46. Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje ita.

Gradba lesenih mostov, Jezov, milnov. Parna žaga. Tovarna furnirja.

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta 8.

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del ter za pokrivanje streh. Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in poštne prosto. Popravila točno in po najnižji ceni. Pločevinasta ambalaža, kakor kante za firnež, olje, benzin, doze za barve, kandite in konzerve.

Vsemogočni Bog je poklical k Sebi danes popoldne ob 2. uri našo nenadomestljivo, predobro ženo, zlato mamico, gospo

Jerico šuštar roj. Bogataj

Pogreb nepozabne bo v ponedeljek ob 2. uri pop. iz hiše žalosti Novi Udmat 20.

Čašo pokojnice priporočamo v molitev. — Maša zadušnica se bo darovala v torek 11. t. m. ob 6. uri zjutraj v Mladinskem domu na Kodeljevem.

V LJUBLJANI, dne 8. septembra 1923.

IVAN ŠUSTAR, soprog. — ANGELA in MARTA, hčeri. — MARIJA COLOVRICI, rejenka. — ERNEST REMŽGAR in STANKO VODLAK, zeta.

ZAHVALA.

Za vse izraze sočaljja povodom smrti naše zlate mamice

Jerice šuštar roj. Bogataj

se pristno zahvaljujejo

ZALUJOČI OSTALI.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici v Ljubljani

R. Z. Z. O. Z.

v lastni novi palači na Miklošičevi c. poleg hotela Union.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalidskega davka ter se obresti zaračunavajo s 1., 11. in 21. vsakega meseca. — Vloge v tekočem računu obrestujemo po 5½% vloge, vezane na dobo pol leta, po 6½%. — Večje vezane zneske obrestujemo po dogovoru z ravnateljstvom precej višje.